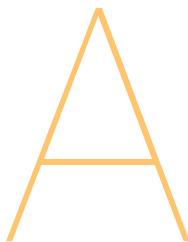

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 2007

ΔΕΝ ΕΞΗΜΕ

ρχές Σεπτέμβρη τηλεφωνώ στον μικρό αγροτικό ξενώνα "Κάμπος της Νεράιδας", στην Ηλεία. Το τηλέφωνο καλεί μία, δύο, τρεις φορές ... Καμία απάντηση. Με ζώνουν άσχημα προαισθήματα. Ο "Κάμπος της Νεράιδας" βρισκόταν στον πύρινο πυρήνα του πολύπαθου νομού. Στην δέκατη ή ενδέκατη φορά το μονότονο σήμα σταματάει, ακούγεται μια ξέπνοη, από το λαχάνιασμα, φωνή. Είναι η **Ελένη**.

- Ακόμα ξούμε, καλέ μου Θεόφιλε, μην ανησυχείς. Και το κτηματάκι μας έζησε κι αυτό. Κάηκαν μόνον τα πεύκα ως την είσοδο. Τσουρονφλίστηκαν και μερικές ελιές. Το δάσος όμως πάνω μας έπαψε να υπάρχει. Όπως και τόσα άλλα στη γήρωα περιοχή... Το δεύτερο τηλεφώνημα είναι στη Λακωνία, στα

"Τζίντζινα" του Πάρνωνα, το "Πολύδροσο" στους χάρτες. Μας απαντάει μια άχρωμη φωνή.

- Αντώνη, δεν ακούγεσαι καλά.

- Ε, ναι, μετά από τόσα φλογερά μερόνυχτα στα βουνά είμαι λιγάκι κουρασμένος.

- Λέγαμε να κατηφορίσουμε ως εκεί.

Ο καλός μας φίλος ζωντανεύει στη στιγμή.

- Ξεχάω την κούραση και σας περιμένω.

Το τοίτο τηλεφώνημα είναι στην Καλαμάτα.

- Σταμάτησε η φωτιά λίγο έξω από την πόλη, λέει ο **Τάκης**. Ο Ταΐγετος όμως λαβώθηκε βαριά.

Λίγο αργότερα, η **Λίλα** απ' το **Καστόρι** είχε ανάμεικτα συναισθήματα.

- Δεν κινδύνεψε το χωριό, στον Ταΐγετο δώσαμε μάχη και περιορίσαμε τη φωτιά. Όπου αλλού κι αν πας μανούζει η ψυχή σου. Έτσι, μέσα σε λίγη ώρα, πλανηθήκαμε νοερά πάνω από κάμπους και βουνά, που τόσο πολύ αγαπήσαμε σε **Ηλεία, Μεσσηνία, Αρκαδία και Λακωνία**. Για την Αρχαία Ολυμπία δεν φωτίσαμε κανέναν. Μας καθησύχασαν οι δηλώσεις του τότε υπουργού για "μερικά καμένα δέντρα...".

ΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σύμφωνα λοιπόν με την περιβαλλοντική οργάνωση, οι συνολικές καμένες εκτάσεις της Πελοποννήσου φτάνουν τα 1.772.654 στρέμματα, εκ των οποίων 55% (975.180) ήταν δάσοι και φυσικές εκτάσεις, 41% (781.043) γεωργικές, καλλιέργειες και 1% (16.432) τεχνητές επιφάνειες (οικισμοί, δρόμοι, γήπεδα, κλπ). Από αυτά, περισσότερα από 300.000 στρέμματα βρίσκονται σε προστατευόμενες φυσικές περιοχές του δικτύου Natura 2000. Οι περιοχές με ιδιαίτερη οικολογική αξία που επλήγησαν σοβαρά από τις πυρκαγιές είναι οι εξής:

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΜΕΝΑ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΤΑΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
ΔΑΣΟΣ & ΛΙΜΝΗ ΚΑΪΑΦΑ	7.577 Στρέμματα	22,5 %
ΟΛΥΜΠΙΑ	670 Στρέμματα	21,3%
ΟΡΟΠΕΔΙΟ ΦΟΛΟΗΣ	29.943 Στρέμματα	30,7 %
ΟΡΟΣ ΤΑΥΓΕΤΟΣ	86.542 Στρέμματα	16,3 %
ΟΡΟΣ ΠΑΡΝΩΝΑΣ	45.066 Στρέμματα	8,1%
ΟΡΗ ΜΠΑΡΜΠΑΣ & ΚΛΩΚΟΣ, ΦΑΡΑΓΓΙ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΑΣ	30.476 Στρέμματα	50,4 %
ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ	6.362 Στρέμματα	29,2 %

ΠΗΓΗ : WWF HELLAS

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ANNA A. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Πολλές μέρες μετά τη φωτιά ένας κορμός εξακολουθεί να καίει ακόμη...

ΣΤΟΝ "ΚΑΜΠΟ ΤΗΣ ΝΕΡΑΪΔΑΣ"

Το δειλινό του Σεπτέμβρη είναι ειδυλλιακό. Διασχίζουμε τη "Γέφυρα" και περνάμε στην Πελοπόννησο. Ο ήλιος χαμηλώνει πορφυρός στα νερά του Ιονίου. Καθώς πλησιάζουμε στον Πύργο μια ανεπαίσθητη οιμή περνάει στο αυτοκίνητο. Αριστερά στον ημιορεινό ορίζοντα κάποιοι πρώτοι λόφοι μαυρίζουν στον σκούρο ουρανό.

Στην πρωτεύουσα της Ηλείας φαινομενικά όλα βαίνουν καλώς. Στις κεντρικές πλατείες αφίσες διαφόρων αποχρώσεων φιλοξενούν προσωπεία υποψηφίων με το γοητευτικότερο χαμόγελο. Μεγάφωνα εκπέμπουν φράσεις επικές, γεμάτες με "προσωπικές δεσμεύσεις" τιμής για "μια καλύτερη Ελλάδα". Φεύγουμε σαν κυνηγημένοι. Η υποκρισία δεν αντέχεται. Παίρνουμε το δρόμο για την Αρχαία Ολυμπία. Μερικά χιλιόμετρα μετά τον Πύργο, στο ύψος της **Βαρβάσαινας**, στρίβουμε αριστερά προς **Λατζόι**. Η ατμόσφαιρα γίνεται ξαφνικά απονικτική. Στους προβολείς του αυτοκινήτου

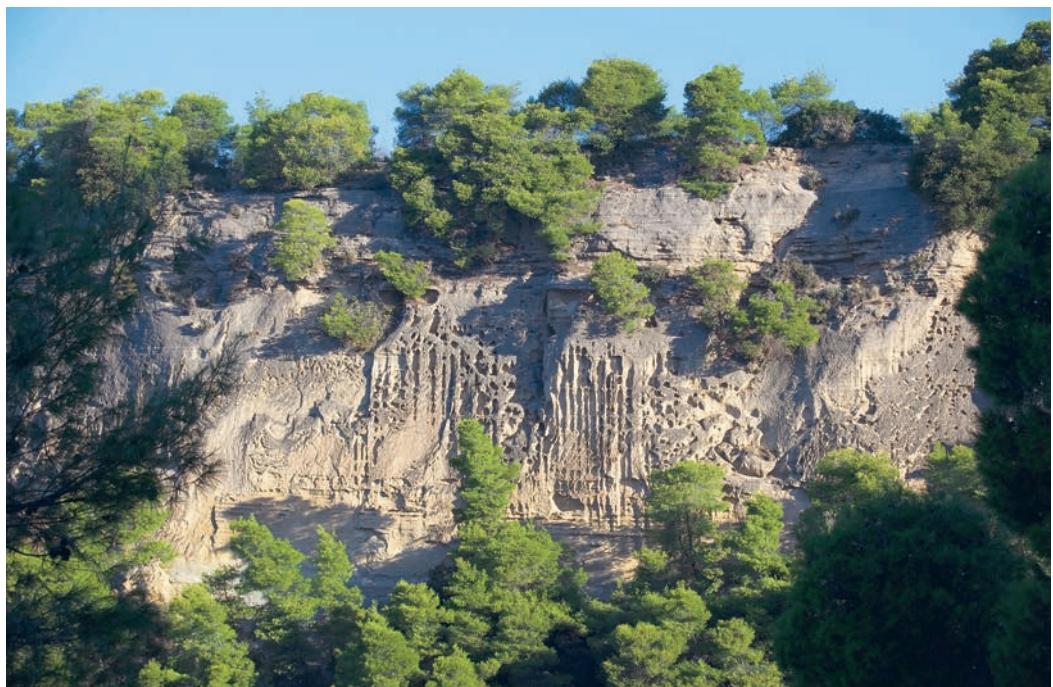
αποκαλύπτονται κορμοί πεύκων μαυρισμένοι, κλαδιά σπασμένα και κατάσπαρτα παντού με βελόνες καφετιές, όγκοι χωμάτων πάνω στην άσφαλτο, σε κάποια σημεία λεπτές στήλες καπνού, που μετά από τόσες μέρες "αναβλύζουν" απ' τις στάχτες. Στο γεφυράκι με την πινακίδα "Πηγές Ενιππέα" λοξεύουμε αριστερά. Πλησιάζουμε στον **"Κάμπο της Νεράϊδας"**, (Τηλ. 6938 226463) αυτό το ησυχαστήριο στην κοιλάδα του Ενιππέα, όπου οι μόνοι ήχοι προέρχονται από τα πουλιά και το κελάρυσμα του νερού. Ξαναβρίσκουμε τα πέτρινα σπιτάκια, τα λουλούδια και τα ελιόδεντρα, την απλότητα και την ανθρώπινη ζεστασιά της **Ελένης** και του **Δημήτρη**. Μας βάζουν να ξεκουραστούμε απ' το μακρύ ταξίδι των 600 χιλιομέτρων στα γνώριμά μας υπαίθρια τραπεζάκια, κάτω απ' τις μεγάλες μουσιμούλιές και τη μουριά. Ύστερα πίνουμε κρασάκι όπως παλιά. Τόσο γλυκιά είναι η νύχτα του Σεπτέμβρη και τόσο ήρεμη! Μόνον η βαριά μυρωδιά απ' το καμένο δάσος επιμένει να μας θυμίζει τη συμφορά που έπληξε αυτόν τον ωραίο τόπο.

>

Κάμπος της Νεράιδας

Είναι εμφανής η διαφορά ανάμεσα στις εικόνες του παρελθόντος και του παρόντος.

Το κομμένο πεύκο σπκώνει σύννεφα στάχτης. Δυστυχώς ο στρατός δεν επενέβη προληπτικά, τότε που έπρεπε...

“

ΦΩΤΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΣ

"Επειδή είμαι από τους πρώτους που υπέδειχναν, ανέδειχναν και πρότειναν τη χρησιμοποίηση του στρατού για την πρόληψη και όχι την καταστολή των πυρκαγιών ("Καθημερινή" 10-7-07) ενώ την τελευταία εβδομάδα όλα τα ΜΜΕ και οι "ειδικοί στα διάφορα παράθυρα" προβάλλουν αυτό ως θέσφατο και μοναδική λύση, θα ήθελα να συμπληρώσω την αρχική μου πρόταση με μερικές παρατηρήσεις. Κατ' αρχήν από τη μεριά του στρατού δεν υπάρχει καμιά αντίρρηση για τις περιπολίες, ώστε να επισημαίνεται η έναρξη των πυρκαγιών και να κατασβένονται άμεσα και εύκολα. Όταν η πυρκαγιά φουντώσει, δεν σβήνεται με κανένα τρόπο... Οι περιπτωσιακές αντιρρήσεις μερικών μανάδων μαμόθρεφτων δεν είναι άξιες συζήτησης... Οι περιπολίες του στρατού (πεζοί φαντάροι, με αυτοκίνητα ή και αεροπλάνα - ελικόπτερα), όταν οργανωθούν και προγραμματισθούν σωστά, όχι μόνον θα επισημαίνουν την έναρξη των πυρκαγιών ή και θα τη σβήνουν αμέσως, αλλά κυρίως, θα αποθαρρύνουν κάθε εμπρηστή να πυρπολήσει το δάσος από τον φόβο αμέσου σύλληψης".

(ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΟΒΑΤΣΗΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΠΘ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 9/9/2007)

*Χαιρόμαστε ιδιαίτερα που άνθρωποι του πνεύματος συμμερίζονται - έστω και εν αγνοία τους - απόψεις που αναπτύξαμε εμπεριστατωμένα πριν από μια δεκαετία ακριβώς (τεύχος 6, Σεπτ 1997) και αναδημοσιεύουμε εν περιλήψει στο "Σημείωμα του Εκδότη" (τεύχος 59, Σεπ-Οκτ. 2007).

- Τις νύχτες πετάγομαι απ' τον ύπνο μου, καταλήγει η Ελένη. Νιώθω να με κυνκλώνων οι φλόγες και να με πνίγουν οι καπνοί. Δεν ξέρω αν ποτέ θα λυτρωθώ απ' αυτό τον εφιάλτη. Με το πρώτο φως της μέρας βγαίνω απ' το σπιτάκι μας και στρέφω το βλέμμα μου στο "Μετέωρο", ένα συμπαγές βράχινο συγκρότημα πάνω απ' το κτήμα. Ο δύγκος και η θέση του στην κορυφή του λόφου συνιστούσαν ένα από τα εντυπωσιακότερα τοπία του τόπου. Ο βράχος εξακολουθεί να είναι επιβλητικός όπως πάντα. Ο φυσικός του διάκοσμος όμως, τα βαθυπράσινα άλλοτε πεύκα, έχουν απομείνει ισχνές, μιζερες, σκουρόχρωμες σιλουέτες χωρίς ζωή. Όπως άλλωστε και η συνολική δασική περιοχή με τα ρυάκια, τα πουλιά, τα μικρά και μεγάλα ζώα και τα βαθύσκια μονοπάτια, που μας είχαν χαρίσει τόσες ώρες ανέμελων περιπάτων. Αυτά όλα θα ξαναπάρουν χρόνια να ξαναγίνουν όπως πριν. Οι άνθρωποι όμως, που τόσο αναάτια χάθηκαν, δεν θα επανέλθουν στον κόσμο των ζωντανών. Απλά θα παραμείνουν στη μνήμη των δικών τους. Για κάποιους άλλους θα είναι τα αιώνυμα θύματα της "ασύμμετρης απειλής...".

Στρέφω το βλέμμα μου στο κτήμα, στη δενδροστοιχία με τις λεύκες, στο αντικρινό - ακόμα πράσινο - χωριό, βηματίζω ως την κοίτη του Ενιππέα, αλαφρώνει λίγο η ψυχή.

- Πού θα σας βγάλει σήμερα ο δρόμος; ρωτάει η Ελένη.

- Στη γη της Ηλείας, όση μπορέσουμε να δούμε.

Η μέρα δεν μούάζει καθόλου >

Ηλεία. Καμένα πεύκα, ελαιώνες και καρποί ελιάς.

“**ΚΑΥΤΗ, ΞΕΡΗ, ΑΓΟΝΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ 2070**

Όσα ζήσαμε το καλοκαίρι που πέρασε, λόγω καύσωνα, δεν είναι παρά μια πρόγευση αυτού που θα συμβεί στο μέλλον. Η μέση μέγιστη θερμοκρασία τον Ιούλιο στη χώρα μας, που σήμερα είναι στους 33 βαθμούς Κελσίου, θα σκαρφαλώσει στους 41 βαθμούς τις επόμενες δεκαετίες. Φανταστείτε έναν Ιούλιο με 41 βαθμούς και ενδιαμέσως να υπάρχουν και θερμοκρασίες γύρω στους 50! Παράλληλα θα σημειωθεί μείωση των βροχοπτώσεων κατά μέσο όρο της τάξης του 20%, που τους καλοκαιρινούς μήνες θα φτάνει το 80%!

Τις συνέπειες των κλιματικών αλλαγών για την Ελλάδα σε τέσσερις τομείς - ενέργεια, γεωργία, υδατικοί πόροι και παράκτιες περιοχές - μελέτησε η "Ομάδα Ενεργειακού Σχεδιασμού, Κλιματική Αλλαγή, Βιώσιμη Ανάπτυξη" στο πλαίσιο προγράμματος του Αστεροσκοπείου Αθηνών. Τα αποτελέσματα είναι άκρως ανησυχητικά: θα υπάρξει πρόβλημα ενεργειακής επάρκειας, η απόδοση των καλλιεργειών θα διαφοροποιηθεί δραστικά, μεγάλες παράκτιες εκτάσεις θα πλημμυρίσουν, ενώ η πρωτεύουσα θα αντιμετωπίσει σημαντικό πρόβλημα επάρκειας νερού. Όλα αυτά, όπως διευκρινίζουν οι επιστήμονες, δεν επιτρέπουν κανένα εφησυχασμό όσον αφορά, τόσο τα μέτρα για την επιβράδυνση του φαινομένου των κλιματικών αλλαγών, όσο και τα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του".

(ΤΑΝΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ, "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ", 9/9/2007)

Αρχαία Ολυμπία. Χωρίς σχόλια...

με τη νύχτα. Είναι σκληρή και αμειλικτή, τίποτε δεν κρύβει. Δεκάδες στρατιώτες έχουν ξεκινήσει το έργο από νωρίς. Σκαρφαλωμένοι στα απότομα πρανή, μέσα στα αποκαΐδια και τις στάχτες, ρίχνουν με τα αλυσοπρόσινα όσα μεγάλα πεύκα κρίνονται επικίνδυνα για την ασφάλεια τροχοφόρων και πεζών. Μαζί τους γερανοί, φορτηγά και άλλα μηχανήματα. Οι στρατιώτες είναι νεαροί, νεοσύλλεκτοι στην Κόρινθο, οι περισσότεροι κάτω των 20 ετών. Κάποιος κάνει μια άποιλη τομή. Το πεύκο σωριάζεται στο πλάι και όχι στον κατήφορο.

- Έκοψες, φε, ποτέ με αλυσοπρόσινο; του φωνάζει ένας ανώτερος, νέος κι αυτός.

- Όχι, είναι η πρώτη μου φορά, απαντάει ο στρατιώτης.

Ένα αιωνόβιο πεύκο πέφτει με πάταγο στο δρόμο, μέσα σε πυκνά σύννεφα στάχτης. Θα περάσουν πολλές γενιές ανθρώπων, για να ξαναδούν κάτι αντίστοιχο στη θέση του. Μας σταματούν αρκετές φορές, ώσπου να ελευθερωθεί ο δρόμος απ' τους κορμούς και τα κλα-

διά. Κάτω απ' την άσφαλτο, στην κοιλάδα του Ενιπέα, κάποιες καλλιέργειες έχουν διασωθεί, μικρές οάσεις μέσα στην ερήμωση. Όλα τα υπόλοιπα, χωράφια και καλαμπόκια, αμπελάκια και ελαιώνες έχουν καεί. Τα νερά του ποταμού είναι θολά. Μπουλντόζες διευδύνουν την κοίτη του για το ενδεχόμενο πλημμυρών. Παίρνουμε το δρόμο για την **Αρχαία Ολυμπία**. Ο βόρειος ορίζοντας κατά μήκος της πεδιάδας καλύπτεται από απαλές λοφοπλαγιές με ελαιώνες, πεύκα και κατάσπαρτους οικισμούς. Παντού κυριαρχούν καφετιές και σκουρόχρωμες αποχρώσεις. Η Αρχαία Ολυμπία, μετά το σοκ των πρώτων ημερών, μοιάζει να έχει ξαναβρεί τους συνηθισμένους της ρυθμούς, με τον συνωστισμό στους στενούς δρόμους, τις δεκάδες των πούλμαν και τους πολυάριθμους τουρίστες απ' όλες τις φυλές. Ωστόσο τίποτε δεν είναι όπως πριν. Ένα σκουρόχρωμο, θλιβερό φόντο περιβάλλει την κοιτίδα των Ολυμπιακών αγώνων, τα θαυμαστά μνημεία της αρχαίας κληρονομιάς. Οι τουρίστες δεν >

**"Ευγένεια,
ήσυχη
περισυλλογή,
γελαστή
κοιλάδα
ανάμεσα σε
χαμηλά
γαληνεμένα
βουνά,
προφυλαγμέ-
νη από τον
άγριο βοριά,
από τον
ζεστό νοτιά,
ανοιχτή
μονάχα
δυτικά, κατά
τη θάλασσα,
απ' όπου
χύνεται
ανεβαίνοντας
το ρέμα του
Αλφειού, ο
μουσκεμένος
πελαγίσιος
αέρας".**

(ΝΙΚΟΣ
ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ,
"ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ.
ΤΟ ΤΟΠΙΟ ΤΗΣ
ΟΛΥΜΠΙΑΣ")

**Το κανονάκι σε πλήρη
δράση ποτίζει... το
γρασίδι.**

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΙΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

66

Τι είναι όμως το περιβόητο "Σύστημα Πυρόσβεσης": Ο εφησυχασμός όλων στην Αρχαία Ολυμπία ακουμπούσε πάνω στο σύστημα πυρόσβεσης, που ολοκληρώθηκε το 2003 εν όψει Ολυμπιακών Αγώνων. Για την ακρίβεια πρόκειται για δυο συστήματα πυρόσβεσης, ένα στο χώρο της Ολυμπιακής Ακαδημίας, που ολοκληρώθηκε το 1993, και αποτελείται από 18 περίπου κανόνια και ένα στον αρχαιολογικό χώρο και στο Μουσείο, που ολοκληρώθηκε το 2003. Τα δέντρα που περιβάλλουν τα κτίρια της Ολυμπιακής Ακαδημίας δεν υπάρχουν πια. Το ίδιο και τα δέντρα που περιβάλλουν το Νέο Μουσείο. Μετά τη μεγάλη φωτιά της 26ης Αυγούστου ακούστηκαν πολλά: ότι το σύστημα λειτούργησε, ότι δεν λειτούργησε καθόλου, ότι μπλόκαρε το κοντρόλ χειρισμού, ότι κάηκε. Τελικά τι συνέβη; Πηγή του Υπουργείου Πολιτισμού είπε στην "Καθημερινή": "... Το σύστημα πυρόσβεσης δεν ήταν σχεδιασμένο για να προφυλάξει από μια τέτοια φωτιά. Αποτελείται από 28 κανονάκια, όμως η πίεση του νερού επιτρέπει να δουλεύουν ταυτόχρονα μόνο έξι, τα οποία αντλούν από δυο δεξαμενές νερού... Όσο για τον Κρόνιο Λόφο δεν είχε σύστημα πυρόσβεσης γιατί το ΚΑΣ είχε αποφασίσει, για λόγους αισθητικούς, να μην εγκατασταθούν εκεί κανόνια. Είχε μόνον πυροσβεστικές φωλιές". Ένας από τους πλέον έμπειρους ηλεκτρολόγους - μηχανολόγους, δήλωσε στην "Καθημερινή": "Όλα τα συστήματα πυρόσβεσης σχεδιάζονται για να λειτουργούν ταυτοχρόνως το πολύ 5 κανόνια, απ' όσα συνολικά υπάρχουν σε κάθε χώρο. Αν επικειρηθεί να μπούν σε λειτουργία περισσότερα, δημιουργείται πρόβλημα. Θα μπορούσαν να λειτουργούν κι άλλα αν υπήρχαν περισσότερες δεξαμενές νερού. Είναι όμως μια εγκατάσταση πολύ πιο δαπανηρή".

("Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ", 9/9/2007)

Κρόνιος Λόφος. Η τεχνητή βροχή προέρχεται από τα "κανονάκια"

πυρόσβεστης, που... οψίμως λειτουργούν.

Αρχαία Ακρόπολη του Σαμικού (δεξιά).

Η θέα του κάμπου από την ακρόπολη ως τη θάλασσα. Μαύρο και γαλάζιο.

φωτογραφίζουν πια μόνον τους κίονες, τις αψίδες, τα ενεπίγραφα αρχιτεκτονικά μέλη και το Στάδιο αλλά και τον καμένο Κρόνιο λόφο, τα στρατιωτικά οχήματα, τα μαυρισμένα πεύκα, που δεν είναι "μερικά" αλλά εκατοντάδες και χιλιάδες. Αδύνατη η πρόσβαση ως εκεί. Την απαγορεύουν αστυνομικοί και στρατιώτες, πλαστικές ταινίες όπως στον κινηματογράφο σε περιπτώσεις εγκλημάτων. Συνεργεία στρατού και πολιτών δουλεύουν ακατάπαυστα. Δημιουργούν φράγματα με κορμούς στα απότομα πρανή, κόβονταν πεύκα με αλυσοποίονα, ο τρομερός θόρυβος διαταράσσει τη γαλήνη, αυτού του τοπίου που είναι τόσο στενά συνυφασμένο με τη γαλήνη. Τα "κανονάκια" δύνανται να συστήματος πυρόσβεσης εξακοντίζουν συνεχώς νερό στο γραύιδι των πρανών. Τότε που έπρεπε δεν λειτουργησαν. Ευτυχώς που το Στάδιο είναι από χώμα και δεν κάηκε. Έτσι οι τουρίστες εξακολουθούν να φωτογραφίζονται στην πέτρινη αφετηρία των αγώνων δρόμου των αρχαίων αθλητών. Η εικόνα της Αρχαίας Ολυμπίας μας γεμίζει κατάθλιψη, μας διώγχει...

Αυτό που βλέπουμε, πολύ απέχει από τον "κάλλιστο της Ελλάδας τόπο", που ύμνησε ο Λυσίας.

Κατηφορίζουμε προς τα παράλια της **Ζαχάρως**, που δεν θηρηνεί μόνον καμένη γη αλλά και δεκάδες ανθρώπινες ζωές. Στο ύψος του **Κάτω Σαμικού** ένας ανηφοικός δασικός δρόμος μας κατευθύνει στην ομώνυμη Αρχαία Ακρόπολη. Εδώ, σε υψόμετρο 120 περίπου μέτρων, ορθώνται τείχος βαριάς κυκλώπειας κατασκευής με άριστη τοιχοποιία. Η φωτιά επικόριθησε την αρχαία οχύρωση με ευκολία πολύ μεγαλύτερη από οποιονδήποτε εχθρό. Έχουν καιεί πεύκα, ελιόδεντρα, βαλανιδιές, πουρνάρια και σφενδάμια. Δεν ακούγεται κανένας ήχος, δεν πεταρίζει κανένα πουλί. Μόνον το θρόνισμα του ανέμου στα καφαλισμένα φύλλα μιας μεγάλης βαλανιδιάς, που δεν πρόλαβαν να χαρούν τα λαμπρά χρώματα του φθινοπώρου που πλησιάζει. Ευτυχώς στους αντικρινούς λόφους έχουν απομείνει και μερικές πράσινες πλαγιές, ίσως για να τονίζουν με πιο δραματικό τρόπο την κραυγαλέα >

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΖΗΤΕΙ ΤΟΝ ΗΓΕΤΗ ΤΟΥ.

Το μεγάλο στοίχημα της αυριανής κυβέρνησης είναι να εμπιστευθεί τον αέρα, το νερό, τα δάση και τις θάλασσες της πατρίδας μας σε ακέραιους επιστήμονες. Ένα Υπουργείο Περιβάλλοντος με εξουσία Υπουργείου Άμυνας, στελεχωμένο με οραματιστές και τεχνοκράτες, διακομματικής λογικής, πρέπει να λάβει την εντολή να "φυλάξει" τα εσωτερικά σύνορα της χώρας, να δώσει μάχες μέχρις εσχάτων. Η Ελλάδα της μεσογειακής χλωρίδας και πανίδας, της βιοποικιλότητας, των αναγεννημένων φυσικών πόρων μπορεί να γίνει ο εθνικός στόχος της νέας εποχής. Ένα δώρο στον πλανήτη και στους εαυτούς μας. Η πρωτοφανής φετινή καταστροφή ξεγύμνωσε το κράτος και επανέφερε στο προσκήνιο, με τον πλέον επιτακτικό τρόπο, όλα εκείνα τα αυτονότα, που θα έπρεπε να έχουν γίνει προ πολλού. Πως τα δάση που δεν υλοποιούνται και δεν καθαρίζονται, καίγονται! Πως η ευθύνη για την πρόληψη και την κατάσβεση πρέπει να ανήκει στους δασολόγους, εκείνους δηλαδή που γνωρίζουν τα δάση και τα μυστικά τους. Πως η φωτιά στο δάσος μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο στο ξεκίνημά της από μικρές διάσπαρτες δυνάμεις και ευέλικτα οχήματα, αντί να αφήνεται στην εξ ουρανού επέμβαση των πυροσβεστικών.

(ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΤΣΗΣ, "Κ")

αντίθεση ανάμεσα στη ζωή και στον θάνατο της φύσης. Πάνω από το ύψος της ακρόπολης όμως, η θέα προς την πεδιάδα της Ζαχάρως είναι αποκρουστική. Ως το γαλάζιο του Ιονίου ωριαρχούν οι χωματικοί τόνοι του μαύρου και καφέ. Από κοντά οι εικόνες είναι ακόμη πιο αποτρόπαιες. Έχουν τσουρουφλιστεί ακόμη και τα Βούρλα της **Λίμνης του Καϊάφα**. Τραγική φιγούρα ανάμεσά τους ένας μοναχικός λευκοτοικνιάς. Σταματάμε να τον φωτογραφίσουμε αλλά φεύγει τρομαγμένος...

Στην ακτογραμμή του Κυπαρισσιακού κόλπου εκτείνεται ίσως η μεγαλύτερη ομοιογενής αιμουδερή παραλία της Ελλάδας. Από την μεγάλη ασφάλτινη ευθεία κάποια στιγμή λοξοδρομούμε προς την ακτή. Βρίσκουμε μπροστά μας τη σιδηροδρομική γραμμή, που διασχίζει αιμούλοφους και παραθαλάσσιο πευκοδάσος. Είν' ένα τοπίο ασύλληπτης γραφικότητας, που τόσες φορές έχουμε θαυμάσει στο παρελθόν. Τίποτε, εκτός από την άμμο, δεν κατάφερε ν' αντισταθεί στη μανία της φωτιάς, που κατακαψει τα τελευταία πεύκα, τους τελευταίους θάμνους πριν από τη θάλασσα. Η τραγωδία του τόπου είναι αιτίστευτη, καμιά φωτογραφία δεν μπορεί να την αποδώσει. Ούτε αυτός ο παράδεισος μπορεί να ξαναγίνει όπως πριν. Όχι τουλάχιστον πριν περάσουν πολλές γενιές. Αδύνατον ν' αντιληφθούμε, πως με τέτοια ευχέρεια

πρόσβασης από το διπλανό ασφαλτινό δίκτυο και τους ενδιάμεσους χωματόδρομους απέτυχαν να διασώσουν αυτή την εξωτική παραλία της Ηλείας.

Βουλιάζουν τα βήματά μας στους αιμούλοφους, μαυρίζουν τα ρούχα μας από τ' αποκαΐδια και τις στάχτες, μα περισσότερο απ' όλα μαυρίζει η ψυχή μας. Αναζητούμε μια διέξοδο από την συγκινησιακή φόρτιση. Την βρίσκουμε παροδικά αγναντεύοντας την απεραντούνη του Ιονίου, απέναντι στην αιμούλοντη ανάσα του πουνέντε...

Η ψευδαίσθηση της ειδυλλιακής Ελλάδας τελειώνει. Μπροστά μας η **Ζαχάρω**, οι ανηφοριές για **Ξηροχώρι**. Απέραντες μαυρισμένες βουνοπλαγιές με θάμνους και ελαιώνες. Κάποιοι, ελάχιστοι, επέζησαν. Ίσως από επιλεκτική εύνοια του ανέμου. Τα δέντρα ήταν φροτωμένα με ελίτσες. Δεν πρόλαβαν να γίνουν λάδι, συρρικνώθηκαν και μαυρισαν, απόμειναν το κουκούτσι και ο φλοιός.

Ορεινός οικισμός της **Σμέρνας**, στα 700 περίπου μέτρα. Σ' όλη τη διαδρομή τα πευκοδάση είναι καμένα. Μαζί τους και αρκετά σπίτια του χωριού. Διασχίζουμε τους στενούς δρόμους του αργά. Ένα ηλικιωμένο ζευγάρι μας χαιρετάει απ' την αυλή του. Σταματάμε.

- Από πού έρχεστε παιδιά;
- Από τη Θεσσαλονίκη.
- Ω, ήρθατε να μας δείτε από τόσο μακρινά! Ελάτε να σας ψήσουμε ένα καφεδάκι, ν' ακούσετε τον πόνο μας...

Ανηφορίζουμε για **Κουμουν-** >

Κάποτε ήταν το περίφημο πευκοδάσος με τις
αμμοθίνες στον Καϊάφα.

Το περίφημο πευκοδάσος με τις αμμοθίνες
στον Καϊάφα πριν την πυρκαγιά.

Τα Κρινάκια στις αμμοθίνες του Καϊάφα δεν θα ξανανθίσουν.

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΔΑΦΙΚΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ

"Σχεδόν όλα τα χρόνια της διακυβέρνησης Καραμανλή, αλλά και πριν από αυτήν, η "Καθημερινή" γράφει επίμονα και σε όλους τους τόνους, οξείς, ήπιους και χλευαστικούς όταν χρειάζεται, ότι το φυσικό και ιστορικό περιβάλλον αποτελεί ουσιαστικό και αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής εδαφικής ακεραιότητας και κάτι περισσότερο. Η υπεράσπιση και προστασία του ισοδυναμεί με την υπεράσπιση των συνόρων από οποιαδήποτε εξωτερική προσβολή. Κάθε δάσος που καίγεται, κάθε καταπάτηση και αυθαιρεσία, κάθε ρουσφετολογική παραχώρηση σε καταπατητές και αυθαιρεσιούχους, κάθε ποτάμι που μολύνεται και κάθε πηγή που στεγνώνει, είναι ταυτόχρονα "απόσπαση μέρους εκ του όλου της επικράτειας".

... Έτσι η "Καθημερινή", με αυτές τις θέσεις, ήρθε σε σύγκρουση με όλες τις κυβερνήσεις, ίδιαίτερα με τους υπουργούς Δημοσίων έργων, που παριστάνουν και τους υπουργούς Χωροταξίας και Περιβάλλοντος...

Διαφωνούμε με τον κ. Γ. Σουφλιά στο θέμα του υπουργείου Περιβάλλοντος και Χωροταξίας, θεωρώντας, ότι η συνύπαρξή του με το υπουργείο Δημοσίων Έργων είναι αισυμβίβαστη και αποβαίνει πάντοτε σε βάρος του περιβάλλοντος. Τα υπουργεία δεν είναι φέουδο κανενός για να υπερασπίζεται με τέτοιο πείσμα την έκταση των αρμοδιοτήτων τους. Δεν υπάρχουν και δεν λειτουργούν για τον υπουργό, αλλά για τον τόπο και τον λαό. Ιδιαίτερα μετά τις τελευταίες πρωτοφανείς καταστροφές, όπου εκτός των άλλων καταστράφηκε και το ίδιο το κράτος, αδήριτη είναι η ανάγκη, να υπάρχει ανεξάρτητο και κατάλληλο όργανο για την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και για την ανασυγκρότηση των κατεστραμμένων περιοχών ή αυτών που θα καταστραφούν στο μέλλον..."

(ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΚΑΠΑΝΗΣ, "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ", 9/9/2007)

Η παραλία του Καϊάφα άλλοτε...

ΦΩΤ. ΣΠ. ΒΑΓΓΕΛΑΚΗΣ

“**ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

<...> Από την άλλη πλευρά, η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι μόνο θέμα της Πολιτείας αλλά και των πολιτών, κυρίως των συνειδητοποιημένων, οι οποίοι πρέπει να χωνέψουν ότι πρέπει να προβούν σε θυσίες. Από τις πιο μικρές, όπως να κλείνουν την τηλεόραση ή τους υπολογιστές τους και να μην τα αφήνουν σε αναμονή, να κάνουν ανακύκλωση και να περιορίσουν τις μετακινήσεις τους στην πρωτεύουσα με τα ογκωδέστατα τζιπ και SUV τους έως τις πιο μεγάλες, που σημαίνει, ότι δεν μπορεί να σταθούν δικαιώματα ιδιοκτησίας επί δασικών εκτάσεων.

(ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 9/9/2007)

και τώρα.

ΓΙΑ ΤΗ ΧΑΜΕΝΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

66

"...Καταπατητές; Εμπρηστές; Ηλίθιοι κτηνοτρόφοι; Αυτανάφλεξη; Διεστραμμένοι πυρομανείς; Αόρατοι τρομοκράτες; Γκρίζοι Λύκοι και Ουτσεκάδες που οργώνουν το ξέφραγο αμπέλι της επικράτειάς μας; Αστοχίες στο υλικό της ΔΕΗ; Αστοχίες στους τυραννίσκους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις χωματερές τους; Η Ιονία Οδός και οι παρακαμπτήριες της; Αστοχίες στη φαιά ουσία της πολιτικής προστασίας; Αστοχίες στους στόχους της πυροσβεστικής; Άστοχοι υπουργοί και ακόμη πιο άστοχα υπουργεία;... Η επικείρηση "ΕΛΛΑΔΑ ΑΕ" έπεσε έξω. Το μπάχαλο είναι ισόβιο. Ή μάλλον διαρκεί, όσο διαρκεί η ενσυνείδητη ζωή μας. Ξεκινάει από τα θρανεία του σχολείου και μας συνοδεύει ως την αίθουσα της Εντατικής...."

"ΤΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ "ΤΑ ΝΕΑ" 8-9/9/2007)

Σμέρνα... Ανάμεσα στην καταστροφή ψήγματα ελπίδας.

Θέωρα, την πολύπαθη **Αρτέμιδα** κι ύστερα για **Μάκιστο**, τόπους που θρήνησαν νεκρούς. Μας υποδέχεται μια καμένη εκκλησιούλα με τον μεγάλο της πλάτανο, θύμα της φωτιάς κι αυτόν. Η πέτρινη πηγούλα κάτω απ' τον κορμό εξακολουθεί να τρέχει δροσερό νερό. Από τα 80 σπίτια κάτηκαν τα 70. Να όμως και το "ενδιαφέρον" της πολιτείας, τα "λυσόμενα". Τους αδικοχαμένους ποιός θα τους φέρει πίσω;

Πλατάνα και **Μπαρακάτικα, Καλλιθέα.** Καφενείο με εξώση και θέα στα χαψηλά ανεμπόδιστη. Αν ο ορζούντας δεν ήταν μαύρος, η "Καλλιθέα" θα δικαίωνε την ονομασία που της έδωσαν.

- Μήπως στο δρόμο σας περάσατε από **Λιβαδάκι**; ρωτάει ο καφετζής.
- Όχι, γιατί μας το ρωτάς;
- Εκεί να δείτε καταστροφή. Από τα 40 σπίτια δεν έμειναν ούτε 5.

Πισωδρομούμε για **Λιβαδάκι**, διασχίζουμε ανηφορικά την Καλλιθέα, που έχασε κι αυτή 40 σπίτια ολόγυρά της. Βρίσκουμε τον καινουριοφτιαγμένο ασφαλτόδρομο που διασχίζει το δάσος. Ποιο δάσος; Είναι δάσος οι κατάμαυροι κορμοί; Ψάχνουμε να δούμε μια πράσινη συστάδα, έστω και ένα δέντρο ξων-

τανό. Αδύνατον! Έχω την αίσθηση, πως ένα γιγάντιο φλόγιστρο πέρασε πάνω από τον τόπο και με χειρουργική ακρίβεια έκαψε τα πάντα. Η γη καπνίζει εδώ κι εκεί, ένα κομμάτι κορμού καιέι ακόμα...

Το χωριό έχει σχεδόν την τύχη του δάσους, η εικόνα του είναι ζοφερή. Να όμως, που στην είσοδό του ακούγονται χτύποι και ομιλίες. Σε μια στροφή, κάτω από το δρόμο, χάσκουν τα μαυρισμένα ντουβάρια ενός μεγάλου στάβλου. Λείπει τελείως η σκεπή. Στη θέση της στήνεται μια άλλη, ο ξύλινος σκελετός είν' έτοιμος σχεδόν. Σκαρφαλωμένος πάνω του ένας άνθρωπος καρφώνει τα τελευταία καρφιά. Ένας άλλος στο έδαφος του προμηθεύει υλικά.

- Τι έγινε, βρε παιδιά, πιάσατε κιόλας τη δουλειά;

- Τι να κάνουμε, τρέχουμε να προλάβουμε πριν πιάσουν οι βροχές. Πήραμε τα τρία χιλιάρια, δώσαμε κιόλας τεσσεράμισι. Μα, δεν το βάζουμε κάτω. Το πιο σπουδαίο είναι, ότι ζούμε. Πιο κάτω η Άννα ανακαλύπτει μια κυρούλα. Γαντζωμένη στα ερείπια του σπιτιού της. Δεν λέει να τ' αφήσει...

Στο δρόμο για **Ανδρίτσαινα**. Λίγα χιλιόμετρα >

“

ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΟΗΘΕΙΑ

Αποδεικνύεται πολύ πιο εύκολο να μαζέψεις τα χρήματα, από το να τα παραδώσεις στους πληγέντες... Τι θα συμβεί με τα εκατομμύρια ευρώ που συγκεντρώνονται για τους πυρόπληκτους; Η πολιτεία έχει τεράστια ευθύνη. Αν αδιαφορήσει, μετά τη συγκίνηση τόσων ημερών, και αυτά τα χρήματα θα καθούν, όπως τόσα άλλα...

(ΤΑΣΟΥΛΑ
ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ,
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 9/9/2007)

πριν απ' το ιστορικό χωριό ο τόπος πρασινίζει. Φαίνεται πως σεβάστηκε η "ασύμμετρη απειλή" τον τόπο καταγωγής του εμπνευστή της!

Αλωνίσταινα, Πετράλωνα, Ν. Φυγαλεία, Λέπτεο. Πλαγιές, ρεματίες και κάμποι μια μανούλα. Μας βρίσκει η νύχτα. Ευτυχώς! Δεν θέλουμε πια να βλέπουμε τίποτε άλλο εκτός από το δρόμο.

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΛΑΚΩΝΙΑ TZINTZINA

Η δρυβίος συνεχής μας ξυπνάει απ' τα χαράματα. Βρέχει δυνατά.

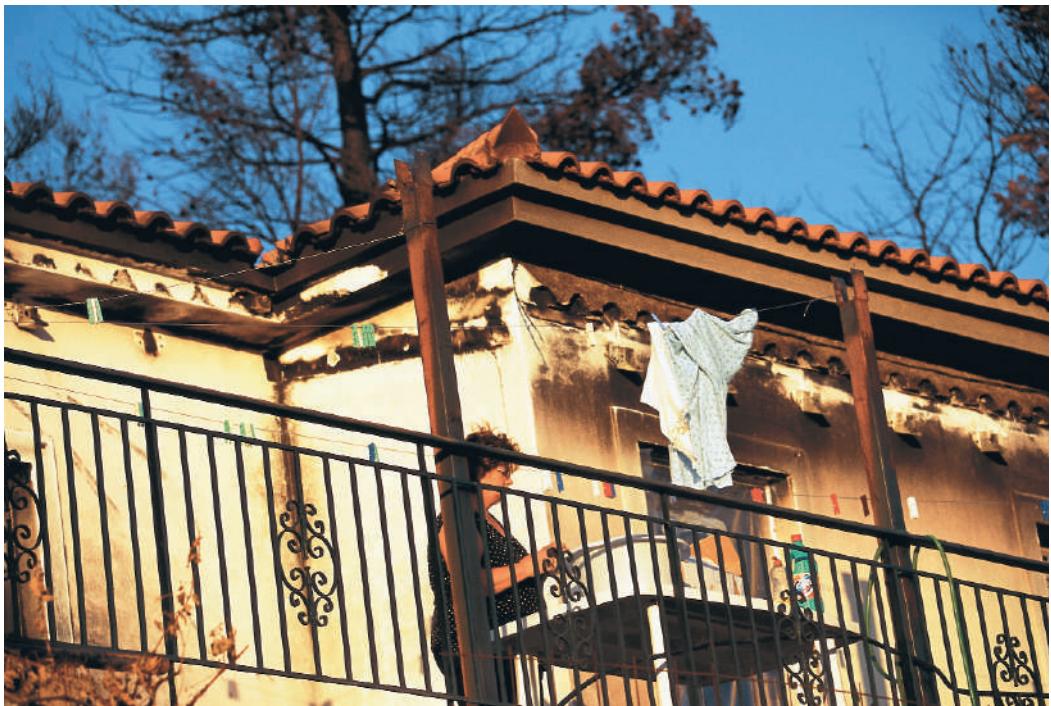
- Άργησε πολύ, λέει με πίκρα η Ελένη. Αν έβρεχε πριν δυο βδομάδες, ίσως να γλίτωνε ο τόπος.

Αποχαιρετάμε τους φίλους μας, τον "Κάμπο της Νεράιδας". Στα πρόσωπά τους

ξαναβλέπουμε χαμόγελα. Μετά τη βροχή προβάλλει η φύση σχεδόν ειδυλλιακή. Τα καφετιά χρώματα θυμίζουνε φθινόπωρο. Ωστόσο οι φλόγες εξακολουθούν να καίνε στην καρδιά ενός κορμού.

Από την Αρχαία Ολυμπία λοξεύουμε προς Τρίπολη. Εικόνες πράσινου και πάλι ολόγυρά μας. Ελιές φορτωμένες με καρπό, εσπεριδοειδή και αμπελάκια, δάση θαλαερά, χωριά με λουλούδια στις αυλές και σπίτια απειραχτά. Μια Πελοπόννησος γνωστή όπως παλιά, γεμάτη ομορφιά. Ο ποταμός **Ερύμανθος** είναι μια δασηγραφία. Μπαίνουμε στην Αρκαδία. Ακολούνθουμε το κεντρικό οδικό δίκτυο προς **Δαγκάδια**. Κόσμος στα καιρενεία, επισκέπτες στα μαγαζιά, στον στενό δρόμο συνωστισμένα αυτοκίνητα. Στον ωραίο, παραδο-

>

Στιγμές της ελάχιστης ανθρώπινης παρουσίας που έχει απομείνει στο Λιβαδάκι.

Ο υπέροχος ελαιώνας έπαψε να υπάρχει.
Θα χρειαστούν αρκετά χρόνια να ξαναγίνει.

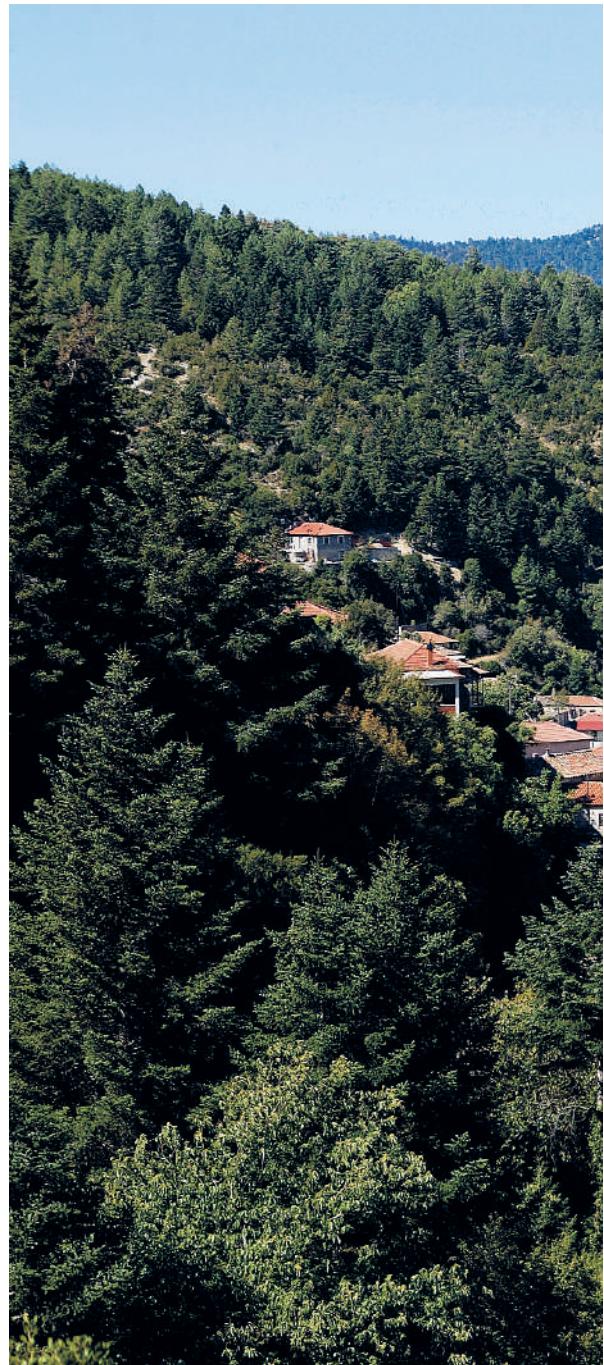

σιακό οικισμό η ζωή κυλάει όπως πάντα. **Μαίναλο**, ελατοδάση, **Βυτίνα** και μετά **Αλωνίσταινα**. Κατηφορίζουμε για **Τρίπολη**. Στην ψηταριά του **Θόδωρου** ευχάριστη εμπειρία από έναν εξαιρέτο επαγγελματία. Μετά την πεδιάδα μαυρίζει λίγο το τοπίο στις χαμηλές λοφοπλαγιές. Έχουν καιεί θάμνοι και πουρνάρια αλλά σε περιορισμένη έκταση, απώλειες "φυσιολογικές" μετά από τέτοιους καύσωνες και τόσο άνυδρο καλοκαίρι.

Βγαίνουμε από την Αρκαδία με ελάχιστες - προς το παρόν - οπτικές εμπειρίες απ' τις μεγάλες καταστροφές. Εισχωρούμε στη Λακωνία, στρίβουμε αριστερά προς **Καρνές**, **Βαρβίτσα**, **Βαμβακού**. Πέτρινα χωριά, καστανιές και καρυδιές, πευκοδάση και ελατοδάση στον βόρειο Πάρνωνα, πηγές νερού από το Δασαρχείο Σπάρτης. Κατηφορίζουμε για **"Πολύδοσο"**, τα αγαπημένα μας **"Τζίντζινα"**, θαυμάζουμε στο δρόμο τις ωραίες συστάδες των μαυρόπευκων. Είναι κάποιες ώρες τώρα, που ζούμε με την φευδαίσθηση, ότι η βαριά λαβωμένη Πελοπόννησος είναι αποκύπημα της φαντασίας μας, ένας φευγαλέος εφιάλτης. Δεν είναι όμως έτσι. Στον αυχένα, πάνω από τα Τζίντζινα, παίρνουμε μια πρώτη γεύση της σκληρής πραγματικότητας. Ένα τμήμα στα ΒΔ του θαυμάσιου πευκοδάσους έχει καιεί. Όλο το υπόλοιπο εκπληκτικό φυσικό περιβάλλον του χωριού έχει σωθεί. Ο **Αντώνης** μας περιμένει στον αυχένα, μας υποδέχεται με ανοιχτή αγκαλιά.

- **Εδώ καταφέραμε ν' αναχαιτίσουμε τη φωτιά, όπως και στην κορυφή των λόφων, στα νότια του χωριού. Αν βγούμε πίσω από τους λόφους, θ' αντικρύσουμε το χάος.**

Και είναι πράγματι έτσι. Το τελευταίο ειδυλλιακό σημείο στην περιοχή είναι τα Τζίντζινα. Μόλις χαμηλώνουμε στα νότια, πίσω από τους λόφους, αναβιώνουν οι ζοφερές εικόνες της Ηλείας. Αριστερά και δεξιά του δρόμου προς **Καλλιθέα**, πλαγιές, χαράδρες, λόφοι και δρεματιές έχουν σαρωθεί απ' τη φωτιά. Άλλα και ο **Πάρνωνας**, σε μεγάλα υψόμετρα πάνω από το δρόμο, έχει πάψει να μας θυμίζει το >

Τα πανέμορφα Τζίντζινα στον Πάρνωνα
σώθηκαν μόλις την τελευταία στιγμή.

Από τα Τζίντζινα προς την Καλλιθέα, τα δάση του Πάρνωνα έχουν υποστεί μεγάλες καταστροφές.

καταπλάσινο βουνό, με τα έλατα και τα εκπληκτικά του κέδρα, που τόσο αγαπήσαμε με τη συντροφιά του **μπάζμπα- Γιάννη του Σπυρίδη**, του αείμνηστου "Δάσκαλου". Πρόδηλας κι έφυγε απ' τη ζωή, πριν πεθάνει ψυχικά απ' τις εικόνες του βουνού που αντικρίζουμε εμείς.

Ο φίλος μας ο Αντώνης ξαναγίνεται μελαγχολικός και σκυθρωπός. Κάθε κομμάτι καμένης γης τού φέρνει στο νου τα μερόνυχτα της πάλης, τους πυροσβέστες, τους ντόπιους, τους εθελοντές Έλληνες και ξένους, στιγμές αυτοθυσίας αλλά και έλλειψης συντονισμού, ώρες κούρασης στα δρια της εξάντλησης. Κατηφορίζουμε προς το **Γεράκι**. Οι δασωμένες πλαγιές λιγοστεύουν, στο τοπίο κυριαρχούν πέτρες και θάμνοι, που δεν γλύτωσαν ούτε αυτοί.

Νύχτα πια επιστρέφουμε στα Τζίντζινα, στην ολόφωτη πλατεία με τα πλατάνια. Εδώ δεσπόζει το "**Σχολαρχείο**", ο ξενώνας του Αντώνη, στο επιβλητικό πετρόχυτο Σχολείο του 19ου αιώνα. Αγωνίζεται ο φίλος μας να συμμαξέψει τις μικροατέλειες και τις φθορές του χρόνου. Δεν είναι τόσο εύκολο σ' ένα παμπάλαιο κτίριο, που επιπλέον δεν του ανήκει. Όπως και νάναι δύως, το "**Σχολαρχείο**" είναι πάντα αγαπητό, δημιουργεί με τους πελάτες του σχέσεις

που βασίζονται κυρίως στο ορμαντισμό και στο συναίσθημα. (**Τηλ. 27310 96276**)

Στην καταπληκτική αίθουσα του ισογείου κάθομαι στη συνηθισμένη μου θέση, δίπλα στο παράθυρο. Έξω φυσάει ψυχρός βιοϊάς, παρασέρνει απ' τα κλαδιά τα πρώτα κιτρινισμένα πλατανόφυλλα. Γεμίζει με κοριτική ρακή τα ποτήρια ο Αντώνης. Ύστερα ρύχνει και μερικά κούτσουρα στο τζάκι. Γλυκάίνει η ατμόσφαιρα, γλυκαίνουμε κι εμείς...

ΑΠΟ ΤΑ ΤΖΙΝΤΖΙΝΑ ΣΤΟ ΚΑΣΤΟΡΙ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΤΑΫΓΕΤΟ

Ξημερώνει μια μέρα υπέροχη, με ήλιο λαμπρό και βοριαδάκι. Εγκαταλείπουμε τα Τζίντζινα, αλαφρωμένοι που το ωραίο χωριό έμεινε αλώβητο. Αυτή ωστόσο η ευχάριστη διάθεση δεν έμελλε να κρατήσει για πολύ. Με κατεύθυνση προς νότο εισχωρούμε μετά τα Τζίντζινα στον δασικό δρόμο προς **Αγγιάνους**. Καλύτερα να το αποφεύγαμε. Τίποτα δεν έχει απομείνει από τα πευκοδάση που κάποτε κάλυπταν αυτή την περιοχή. Πλάι στο δρόμο προβάλλει μια μικρή στάνη μισοκαμμένη. Κάποια κατοίκια παραμένουν

Εκτός από μερικά καμένα σπίτια, οι Αγριάνοι διασώθηκαν. Το φυσικό περιβάλλον, όμως, γύρω τους έχει καταστραφεί. φωτ. Θ. ΜΠΑΣΠΙΟΥΡΑΚΗΣ

καθισμένα μέσα στις στάχτες, κάτω από τους κατάμαυρους κορμούς. Δεν υπάρχουν θάμνοι για τροφή. Πιο κάτω να και οι Αγριάνοι, ένα πανέμορφο πέτρινο χωριό. Παρά τη φωτιά που εισχώρησε κι έκαψε αρκετά σπίτια στο εσωτερικό του, το χωριό έχει επιζήσει. Ωστόσο, το θαμνώδες φυσικό περιβάλλον ολόγυρα του έχει σχεδόν ολοκληρωτικά καεί.

Παύρουνε το δρόμο προς τα **Χρύσαφα**. Η γυμνή πυραμίδα του Ταῦγετου, με την απόλυτη συμμετρία του σχήματός της, προβάλλει απέναντι μας μέσα από τις αναρίθμητες εξώκοσμες σιλουέττες των μαυρισμένων θάμνων. Τέτοιο κάδο του Ταῦγετου ποτέ δεν έχουμε ξαναδεί.

Χρύσαφα. Λόφοι και πεδινές εκτάσεις με καλλιέργειες, ελαιόδεντρα και θάμνους έχουν υποστεί μεγάλες καταστροφές. Περνάμε στα δυτικά του Ευρώτα προς **Καστόρι**. Εδώ γλύτωσε ο τόπος. Ελαιώνες, δρυοδάση και πλατάνια είναι όπως τα γνωρίσαμε, ένα περύπον χρόνο πριν. Εξίσου ωραίο παραμένει το Καστόρι, με τη θαυμάσια φύση, τη ζωηρή κίνηση, τα επιβλητικά αρχοντικά του 19ου

αιώνα. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει ο ξενώνας **"ΚΑΣΤΟΡΙ"** της φιλης μας της Λίμας, αυτό το τόσο φιλόξενο και γλυκύτατο ησυχαστήριο, που αποτέλεσε την βάση των περιπλανήσεών μας στον Ταῦγετο. (**Τηλ. 27310 57118**)
Η **Λίμα** μας υποδέχεται με ανοιχτή αγκαλιά, μας βάζει να ξαποστάσουμε στη δροσερή αυλή με σύκο γλυκό και τσιπουράκι. Προστατευτική και φιλόξενη όπως πάντα θέλει να μας ετοιμάσει φαγητό, να μας περιποιηθεί όσο καλύτερα μπορεί. Εμείς όμως αγωνιούμε ν' >

Η εικόνα της πυραμίδας στην οροσειρά του
Ταῦγετου, έτσι όπως δεν την είδαμε ποτέ.

Ταῦγετος πάνω από το Καστόρι...

αντικρύσουμε τον λαβωμένο Ταῦγετο, αυτό το θρυλικό βουνό που μας έχει χαρίσει τόσες αξέχαστες στιγμές.

Ανηφορίζουμε τις στροφές πάνω απ' το Καστόρι, εισχωρούμε στα βαθύσκυα δάση του Β. Ταῦγετου. Εικόνες ειδυλλιακές, γεμάτες ομορφιά, όλα τα δέντρα είναι υγιή. Για μερικά χιλιόμετρα βασιλεύει η γαλήνη. Ξαφνικά εμφανίζεται μια πλαγιά σε χρώμα καφετί. Ύστερα μια συστάδα μαυρισμένη ανάμεσα στο πράσινο. Όσο προχωράμε οι χρωματικοί τόνοι εναλλάσσονται συνεχώς. Ευτυχώς, συνολικά κυριαρχεί το πράσινο.

- Δώσαμε την ψυχή μας για να σώσουμε το δάσος, τνόπιοι, εθελοντές και πυροσβέστες, λέει η Λίλα. Ό, τι και να πω είναι λόγο. Μόνον όσοι το έζησαν μπορούν να καταλάβουν.

Δυστυχώς στη διαδρομή συναντάμε και άλλες δυσάρεστες εικόνες. Προέρχονται από τα σκουπίδια, που άφησαν πίσω τους κάποιοι απ' αυτούς που ασχολήθηκαν με την κατάσβεση της φωτιάς.

- Ήδη έχω μαζέψει αρκετά, μας λέει η Λίλα.

Το ίδιο μας είχε πει στα Τζίντζινα και ο Αντώνης. Άραγε αυτό είναι έργο μερικών ευαισθητοποιημένων ιδιωτών και δχι των τοπικών φορέων;

Αφήνουμε τη Λίλα στο κονάκι του **Παναγιώτη**, του πατέρα της. Με δασικούς δρόμους διασχίζουμε τον Ταῦγετο με κατεύθυνση δυτική. Βγαίνουμε στην άσφαλτο, εισχωρούμε στη γη της Μεσοτηνίας. Από παντού μας κυκλώνει καταστροφή. Απέραντες δασωμένες πλαγιές είναι ολότελα μαυρισμένες. Δέντρα επιβλητικά, που άντεξαν αιώνες, έπαψαν βίᾳα να ζουν. Ακόμα και τα νεαρά δενδρύλια, που είχαν φυτευτεί σε προηγούμενη αναδάσωση, έχουν καεί. Απομένουν μόνον οι πινακιδούλες με τους αριθμούς τους, η χαμένη τους ταυτότητα. Στρέβουμε αριστερά με κατεύθυνση προς Σπάρτη. Μερικά χιλιόμετρα μετά, στον αυχένα των 1300 μέτρων, συναντάμε το πασίγνωστο **"Τουριστικό Περίπτερο"**. Γευματίζουμε στο μπαλκόνι. Η ομορφιά της εικόνας που αντικρύζουν απέναντι τα μάτια μας είναι ασύλητη. Σε πρώτο πλάνο κυριαρχεί το συμπαγές

πράσινο των πεύκων και των έλατων. Ανάμεσά τους χαραδρώσεις και φραγάγγια, βράχοι και γκρεμοί, ένα ανάγλυφο πολύπλοκο, συναρπαστικό, απίστευτης ωραιότητας. Αμέσως μετά αρχίζουν απότομες, ελαφρά δασωμένες πλαγιές και πιο πάνω ακόμη οι γυμνές, συγκλονιστικά λιτές κορυφές του Ταΰγετου, που εξελίσσονται διαδοχικά, η μια μετά την άλλη, μέχρι την αθέατη από τη θέση μας - πυραμίδα. Σ'ένα σημείο του δάσους είναι εμφανής η υπουλη διείσδυση της φωτιάς. Σταμάτησε ευτυχώς πριν κατηφορίσει με ολέθρια αποτελέσματα στη βάση του Ταΰγετου. Προσπαθούμε ν' αποτυπώσουμε με τη φωτογραφική μας μηχανή την ειδυλλιακότητα αυτού του ανέγγιχτου από την καταστοφή μέρους του βουνού. Καθώς φεύγουμε, λέμε στην συμπαθέστατη κυριά: "Σας ευχόμαστε να μην χάσετε ποτέ αυτή την ωραία εικόνα από τα μάτια σας". Κοννέι με πίκρα το κεφάλι: "Πετάγομαι τις νύχτες με πανικό και έρχομαι στο μπαλκόνι να πώς είναι το βουνό".

Κατηφορίζουμε προς **Καλαμάτα**. Ο Ταΰγετος που θιαμάζαμε από το Τουριστικό Περίπτερο αποτελεί ήδη παρελθόν. Πάνω από 100.000 στρέμματα δάσους έχει σαρώσει η φωτιά. Που επεκτάθηκε και σ' όλη τη φυσική χοάνη της **Αλαγονίας** και **Αρτεμισίας** με τους εκτεταμένους ελαιώνες. Λίγοι έχουν μείνει αλώβητοι. Ευτυχώς διασώθηκε το μεγαλόπερο φραγάγγι του **Νέδοντα**, με τις αλλεπάλληλες απότομες πλαγιές, κατάφυτες από θάμνους.

Πλησιάζουμε στην γλυκύτατη πόλη της Καλαμάτας. Στη θέα του Μεσογειακού κόλπου γαληνεύει η ψυχή. Αν έλειπαν κι οι αντικρινές μαυρισμένες πλαγιές πριν από την πόλη, τίποτε δεν θα μας θύμιζε την πραγματικότητα και τα θλιβερά γεγονότα, που σημάδεψαν ανεξίτηλα τις τελευταίες μέρες την Πελοπόννησο.

Με τον φίλο μας τον **Τάκη** πίνουμε έναν χαλαρωτικό καφέ πλάι στη μαρίνα. Αφήνουμε να κυλάει αργά το δειλινό, αγναντεύοντας τις ακίνητες σιλουέτες των σκαφών, τ' αντικρινά ορεινά χωριά της Μάνης.

>

και από το Τουριστικό Περίπτερο.

Μεγαλόπολη

Η φωτιά σταμάτησε στις παρυφές της πόλης.

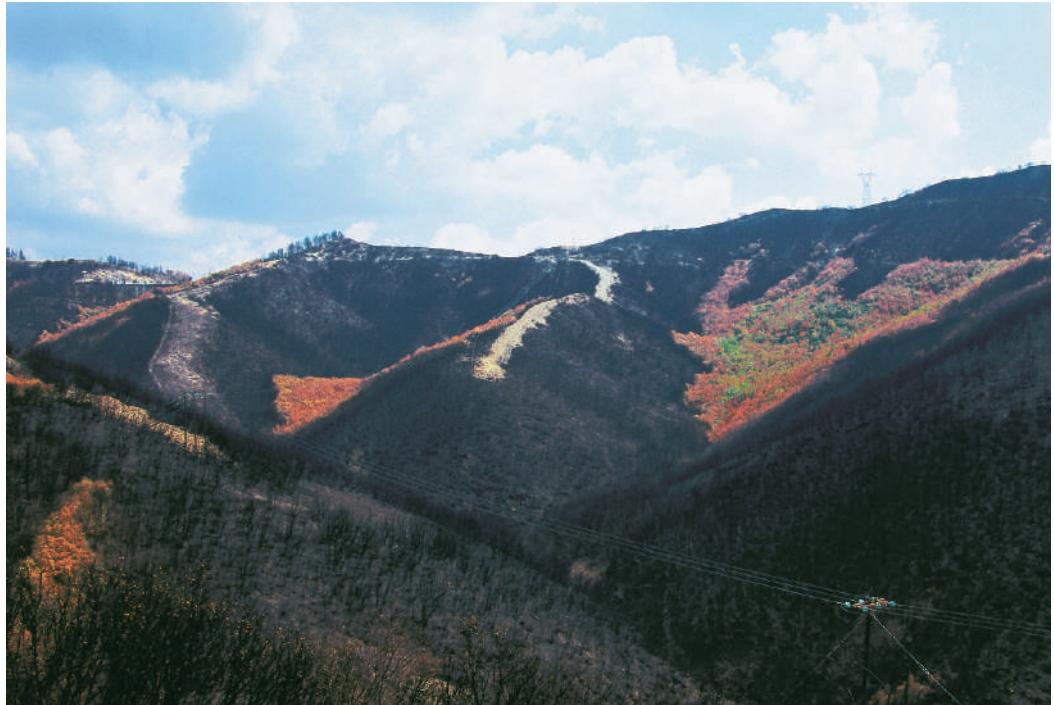

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΑΡΚΑΔΙΑ

Η απλή διάσχιση από την Ηλεία ως την Τρίπολη ελάχιστη μας είχε δώσει αύσθηση της καταστροφής στην Αρκαδία. Δεν ήταν όμως έτοι. Παίρνουμε από την Τρίπολη το δρόμο για Καλαμάτα. Οι πεδινές εκτάσεις είναι ήρεμες αρχικά. Το θεωρούμε φυσιολογικό, αφού δεν υπάρχουν δάση να καιούν. Πολύ γρήγορα οι εικόνες μάς διαψεύδουν. Πλησιάζοντας στην **Κ. Ασέα** μαυρίζει το τοπίο. Λίγο αργότερα το μόνο σχεδόν που έχει απομείνει ανέπαφο είναι το ασφάλτινο οδόστρωμα. Ό,τι υπάρχει αριστερά και δεξιά απ' το φαρδύ οδικό δίκτυο έχει καεί και μάλιστα σε μεγάλο βάθος: λοφίσκοι και χαραδρώσεις με βαλανιδιές και θάμνους, οπωροφόρα δέντρα και ποικίλες καλλιέργειες. Αναρωτιόμαστε πώς η φωτιά ξεπέρασε το εμπόδιο του πλάτους του δρόμου και συνέχισε ανενόχλητη το καταστροφικό της έργο. Σαν να μην υπήρχε κανέίς να την σταματήσει. Για αρκετά χιλιόμετρα δεν συναντάμε σχεδόν την παραμικρή όση πρόσινου. Κάποια στιγμή εμφανίζεται η **Μεγαλόπολη** ανάμεσα από τις λεπτεπλεπτες σιλουέτες μαυρισμένων κυπαρισσιών. Η φωτιά σταμάτησε στις παρυφές της πόλης.

Λοξεύνουμε ΒΔ προς την **Καρύταινα**. Στο δρόμο βαλανιδιές, άλλες πράσινες κι άλλες καφεκίτρινες, χρωματισμένες, όχι από το φθινόπωρο αλλά από τη δράση της φωτιάς. Προβάλλει στο βάθος η Καρύταινα, χτισμένη στους πρόποδες του τραπέζοειδούς της λόφου, με το κάστρο στην κορυφή. Η ιστορική, γραφικότατη πολιτεία έχει διασωθεί, όχι όμως οι λόφοι κι οι πλαγιές σ' ένα ευρύτατο τόξο γύρω απ' αυτήν. Εξίσου μίζερες είναι οι εικόνες καθώς κατηφορίζουμε στον **Λούσιο**. Η κοιλάδα του ποταμού όμως είναι όπως την πρωτογνωρίσαμε μια δεκαετία πριν. Είναι τόσο γλυκειά και απειραχτή η φύση, που νομίζουμε ξαφνικά, ότι οι εικόνες τόσων ημερών είναι απλά ένα κακό όνειρο, που πέρασε χωρίς ν' αφήσει κανένα ίχνος.

Καθόμαστε για λίγο στο πέτρινο γεφύρι. >

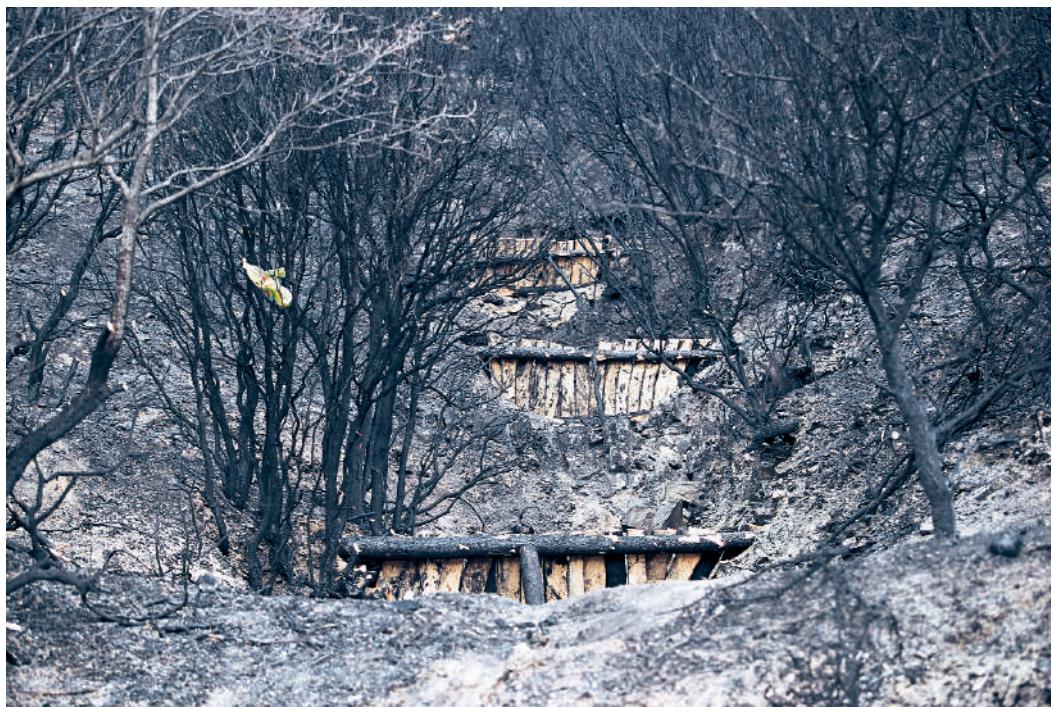
Υπολείμματα των νεαρών δενδρυλλίων που δεν πρόλαβαν να μεγαλώσουν. Φράγματα με κορμούς για στοιχειώδη προστασία κατολισθήσεων από τις πλημμύρες του χειμώνα.

“

"ΜΑΣ ΛΕΙΠΟΥΝ ΟΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ!"

Όταν άκουσα τον κύριο Πολύδωρα να μιλάει για τον "Στρατηγό Άνεμο", αναρωτήθηκα: Τι σημαίνει το χιούμορ; Τι είναι το λογοπαίγνιο; Τι είναι οι ευφυείς συνδυασμοί της γλώσσας; Και μετά σκέφτηκα: ποια είναι άραγε η σχέση του χιούμορ, του ευφυολογήματος, με την ηθική;

(ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ,
Ιστορικός, Υπεύθυνος των εκδόσεων στο Μουσείο Μπενάκη, ΝΕΑ
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ, 8-9/9/07)

Λεοντάρι Αρκαδίας.

Πάνω απ' τα κεφάλια μας ρίχνουν τη δροσερή σκιά τους μεγάλα πουρνάρια, σφενδάμια και πλα-τάνια. Στην κοίτη του ποταμού κυλάει με πλούσια ροή το πεντακάθαρο νερό, τόσο ειδυλλιακό και αθώο, που είν' αδύνατον να πιστέψουμε, δτί πριν λίγο καιρό έγινε η αιτία να χαθούν τόσες ζωές.

Ανηφοριές προς τον **Ατσίλοχο**. Ωραίο χωριό στα 600 μέτρα, με θέα ανεμπόδιστη και εξαιρετικά πέτρινα σπίτια. Σ' ένα τέτοιο, πάνω από μια 10ετία πριν, έζησα φιλόξενες στιγμές με ανθρώπους του χωριού απλούς και αυθεντικούς. Συνεχίζουμε για **Βλαχόρρωφη**, το μεγάλο και πανέμορφο χωριό των Αγγελόπουλων. Τοπίο άγονο, πετρώδες, με χαμηλά πουρνάρια. Σχεδόν όλα τα γύρω βουνά είναι μαυρισμένα.

- Γράψτε κάτι και για το **Σαρακίνι**, το χωριό μου, λέει ένας ηλικιωμένος. Κάηκαν 4 σπίτια αλλά είναι μικρό χωριό, δεν ασχολούνται τα κανάλια.

Σαρακίνι. Όπως ακριβώς το περιέγραψε ο άνθρωπος. Λίγο νωρίτερα χαμηλώνουμε δεξιά σε χωματόδρομο με πέτρες κακοτράχαλες. Όμορφη κοιλάδα, με βισκοτόπια, μαντοιά,

δέντρα και κάποιες καλλιέργειες. Εδώ δεν έφτασε η φωτιά, το τοπίο παραμένει ειρηνικό. Ανηφορίζουμε για **Μάρκου**, μοναχικό χωριό σε υψόμετρο 900 περίπου μέτρων.

Στην άσφαλτο και πάλι, **Ζάτουνα** και **Δημητσάνα**. Ιστορικοί οικισμοί, γραφικότατοι, με θαυμάσια πέτρινα σπίτια και αρχιτεκτονική παραδοση. Ιδιαίτερα δημοφιλείς προορισμοί, ανέγγιχτοι από τη φωτιά. Όπως, μετά από λίγο, και η υπέροχη **Στεμνίτσα**. Ευτυχώς κάποιοι τόποι ξέφυγαν από τον πύρινο κλοιό. Στο **Δυτικό Μαίναλο** κάποια τμήματα φέρουν σημάδια από παλιές και πρόσφατες φωτιές.

Στην Τρίπολη και πάλι. Μεγαλόπολη και στη συνέχεια **Λεοντάρι**. Οικισμός, φυσικό περιβάλλον και καλλιέργειες γνώρισαν τη μανία της φωτιάς. Όπως πιο πάνω η **Καλύβα**, η **Ποταμιά**, το **Καμποχώρι**, η **Καμάρα** και τόσα ακόμη γειτονικά χωριά. Οι κάποιοι μιλούν με οργή για αδιαφορία και ανικανότητα... Τι να πρωτομεταφέρω στο χαρτί...

Ως το **Δυρράχι** μεσολαβούν κάποια πράσινα χιλιόμετρα, που συνεχίζουν με αλλεπάλληλες στροφές μέσα από πυκνά ελατοδάση και πευκοδάση. Η νύχτα μας βρίσκει στον Ταΰγετο. Τα >

Μάκιστος Καμένη π εκκλησούλα, καμένος και ο πλάτανος.

ίχνη της φωτιάς είναι κρυμμένα στο σκοτάδι.
- Ο πατέρας μου σας περιμένει, λέει το επόμενο πρωί η Λίλα. Σας συνιστώ βέβαια να περάσετε μια νύχτα στο κονάκι του, στο δάσος.

Για άλλη μια φορά ανηφοριζούμε πάνω απ' το Καστόρι στον Ταῦγετο. Μας υποδέχεται ο **Παναγιώτης**, "ο νέος των 80 ετών", όπως τον είχα χαρακτηρίσει την προηγούμενη φορά. Το χέρι του σφίγγει πάντα σαν τανάλια, η φωνή του είναι βροντερή, το πρόσωπό του γελαστό. Και πώς να μην είναι; 11 μήνες το χρόνο ζει στον αγαπημένο του Ταῦγετο, σε υψόμετρο 1.000 μέτρων. Ετοιμάζεται να βάλει τσίπουρο με διάφορα καλούνδια.

- Όχι, Παναγιώτη, ο δρόμος που μας περιμένει είναι μακρύς.

- Ε, τότε ένα κοκτέιλ, μια και ξαναβρεθήκαμε.

Αυτό το εκρηκτικό απόσταγμα από βύσσινο και άλλα οινοπνεύματα δεν μπορούμε να τ' αρνηθούμε. Ύστερα γεμίζουμε όλα τα διαθέσιμα μπουκάλια απ' την κρυφή πηγούλα της *Μπρουσάκας*.

- Μην ξεχάτε, ότι η πρόσκληση ισχύει, λέει ο Παναγιώτης. Οι νύχτες εδώ πάνω είναι μαγικές. Και το πρωί θα βγούμε στα μονοπάτια του Ταῦγετου. Όσο αντέχει ακόμα στις φωτιές...

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ

Μέσα σε λιγότερο από δύο εβδομάδες, μεταξύ 18-30 Αυγούστου, έγιναν στάχτη στην Ελλάδα συνολικά **2.011.700 στρέμματα**.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι νομοί με τις μεγαλύτερες καταστροφές:

Νομός Ηλείας	936.000 στρέμματα
Νομός Αρκαδίας	612.000 στρέμματα
Νομός Λακωνίας	307.000 στρέμματα
Νομός Αχαΐας	300.000 στρέμματα
Νομός Μεσσηνίας	230.000 στρέμματα
Νομός Εύβοιας	220.000 στρέμματα
Νομός Μαγνησίας	80.000 στρέμματα
Νομός Αττικής	65.000 στρέμματα

"Η Ανδρίσαινα δεν κάηκε, πώς θα μπορούσε να καεί το χωριό του υπουργού Δημοσίας Τάξεως," Σχολιάζουν οι κάτοικοι των γύρω χωριών.

TANIA ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ, ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 9/9/2007

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η λεία, Αρκαδία, Λακωνία, Μεσσηνία. Νωρίτερα η Αχαΐα. Μέσα σε λίγους μήνες όλη σχεδόν η Πελοπόννησος στις φλόγες. Και μαζί της τόσοι άλλοι τόποι στην Ελλάδα. Για μια εβδομάδα περιπλανιόμαστε σε περιοχές που αγαπήσαμε, που θαυμάσαμε το φυσικό κάλλος τους για χρόνια και τώρα δεν υπάρχουν πια. Ήταν ένα οδοιπορικό 1500 χιλιομέτρων γεμάτο θλύψη, αγανάκτηση αλλά και ελπίδα. Αυτή την τελευταία την αντλήσαμε από μερικούς καλούς φίλους, την Ελένη στον Κάμπο της Νεράιδας, τον Αντώνη στα Τζιντζινα, τη Λίλα στο Καστόρι, τον Τάκη στην Καλαμάτα. Την αντλήσαμε ακόμη από κάποιους απλούς μα γενναίους ανθρώπους, που αποφάσισαν να παραμείνουν στον αφανισμένο τόπο τους και να παλέψουν, με νύχια και με δόντια, να τον ξανακάνουν όπως πριν. Οι μόνοι που δεν ξαναγίνονται είναι οι δεκάδες αθώες ψυχές που χάθηκαν, τα μικρά και μεγάλα είδη του ζωικού βασιλείου που δεν μπόρεσαν να φύγουν κι εκείνα τα αιωνόβια δέντρα, αληθινά μνημεία της φύσης, που είναι αδύνατον οι τωρινές και πολλές από τις επόμενες γενιές να ξαναδούν.

Το οδοιπορικό αυτό **αφιερώνεται** σε κάθε συνειδητοποιημένο Έλληνα που αγαπάει έμπορα τη χώρα του. Σε κάθε ευαίσθητοποιημένο γονιό που μεταδίδει στα παιδιά του την

αγάπη για τη φύση. Σε όσους αρνούνται να ξεχάσουν γεγονότα και εικόνες.

Δεν αφιερώνεται στους φυσικούς και θηικούς αυτουργούς που ευθύνονται γι' αυτή την τραγωδία.

Και δεν αφιερώνεται ακόμη σε όλους εκείνους τους υποκριτές, τους καιροσκόπους και ανίκανους - ανεξαρτήτως ιδιότητας, θέσης και βαθμού - που με τις πράξεις και παραλείψεις τους γέμισαν με πόνο και οργή την Πελοπόννησο και όλη την Ελλάδα. Αυτοί οι τελευταίοι δεν χρειάζεται να διαβάσουν το άρθρο. Γιατί, έτσι κι αλλιώς, δε θα τους αγγίξει...

ΕΝΑ ΑΝΗΣΥΧΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΡΟΚΩΣΤΑΣ

T

ο ξημέρωμα της τελευταίας Δευτέρας του Αυγούστου με βρήκε να περπατάω νυσταγμένος μέσα στα αποκαΐδια του μικρού πευκοδάσους του Υμηττού, πάνω από το Χολαργό.

Έχουν περάσει 8 ώρες από την ώρα που ανέλαβα υπηρεσία στην εθελοντική ομάδα δασοφύλαξης και οι δείκτες του ρολογιού μου φαίνονται κολλημένοι στην ίδια πάντα θέση.

Η βραδιά ατελείωτη, χωρίς τη συντροφιά του γρύλου, αναπνέει βαριά με μυρωδιά καμένου πεύκου, σχίνου και κουμαριάς.

Το ξημέρωμα χλωμό και κουρασμένο, χωρίς κελάδισμα πουλιού, χωρίς τραγούδι τζίτζικα.

Λίγο πριν φύγω για τη δουλειά, βλέπω στα κανάλια σκηνές αποκάλυψης με δεκάδες νεκρούς και ένα κράτος, παραδομένο στις φλόγες της ανικανότητας και της απίστευτης έλλειψης συντονισμού και οργάνωσης, να κραυγάζει ότι δέχεται "ασύμμετρες απειλές" και επιθέσεις από παντού.

Το SMS έφτασε στο κινητό λίγο πριν μπω στο γραφείο μου: **"ΒΟΥΒΗ ΟΡΓΗ, ΕΚΚΩΦΑΝΤΙΚΗ ΣΙΩΠΗ. ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΣΤΙΣ 7 Μ.Μ. ΟΛΟΙ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΦΟΡΩΝΤΑΣ ΜΑΥΡΑ ΡΟΥΧΑ"**.

Μια μεγάλη μαύρη σημαία στη μέση της πλατείας, έδινε το μέτρο και το μέγεθος της εθνικής καταστροφής. Μέσα από τη βουβή αυτή διαδήλωση, έβγαινε μια κραυγή σιωπής για τα ανθρώπινα θύματα και για την τεράστια καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος.

Περπατάω μόνος μέσα στο μαυροντυμένο πλήθος "στην πλατεία που ήταν γεμάτη με το νόημα που 'χει κάτι απ' τις φωτιές".

Γύρω μου μια κουβεντούλα αρχίζει, στην αρχή δειλά και στη συνέχεια πιο φωναχτά μεταξύ παλιών γνωριμιών. Η ατμόσφαιρα ζεσταίνεται. Μέλη και φίλοι του Ορειβατικού, του Πεζοπορικού της Αθήνας, του ΦΟΠ Πειραιά, του ΕΟΣ Αχαρνών, της Υπαιθρίου Ζωής, Φίλοι της Πάρνηθας, εθελοντές δασοφύλακες, ποδηλάτες, άνθρωποι με σακίδια στον ώμο κι άλλοι με τσάντες γραφείου, συζητούν και ανταλλάσσουν απόψεις με σκεπτικισμό και αγωνία για την ποιότητα της ζωής σ' ένα περιβάλλον που δέχεται επιθέσεις από τον ίδιο τον άνθρωπο.

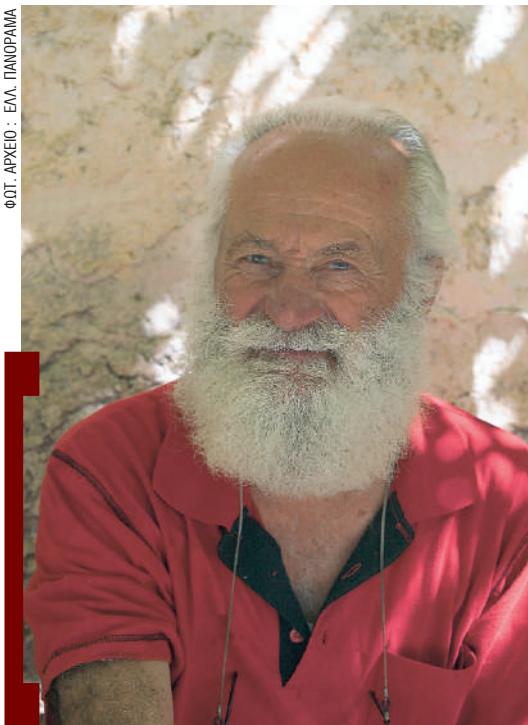
Κι εκεί, στη μέση της μεγάλης σκάλας, ένα χέρι υψώνεται και αμέσως η Τασώ και ο Λεωνίδας βρίσκονται κοντά μας.

ΠΑΡΝΩΝΑΣ [Καλοκαίρι 2007]

ΦΩΤ. Γ. ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ

Αγαπητός σε όλους, με την κατάλευκη γενειάδα του, ντυμένος πάντα στα κόκκινα, ζωντανή ιστορία ολόκληρης της περιοχής, πάντα πρόθυμος να σου δείξει και να σου γνωρίσει κάθε γωνία της πανέμορφης ιδιαίτερης πατρίδας του. Δάσκαλος από τα πέτρινα χρόνια μέχρι τη συνταξιοδότησή του, όργωσε τα σχολεία της Δυτικής Μακεδονίας, διδάσκοντας όχι μόνο γράμματα αλλά κυρίως αξίες της ζωής.

ομορφότερους προορισμούς των ταξιδευτικών μου αναζητήσεων.

- Αύριο θα πάρω τηλέφωνο τον Αντώνη να τον ρωτήσω, λέω στον Λεωνίδα.

Η απάντηση του Αντώνη από τα Τσίτζινα είναι αφοπλιστικά κατηγορηματική:

- Σ' αυτές τις περιπτώσεις πάντα υπάρχει ανάγκη για ανθρώπινη παρουσία.

Αμέσως τηλέφωνο στο φίλο και συνάδελφο.

- Λεωνίδα, είσαι για κάτω;

Η απάντηση κοφτή κι αυτόματη:

- Πάρε από το Μοναστηράκι μάσκες και γάντια και στις τέσσερις το απόγευμα ραντεβού στα διόδια του Χολαργού.

Ελευσίνα: το εξωτερικό θερμόμετρο του αυτοκινήτου δείχνει 39°C. Στην αρχή μιλάμε για όλα αυτά τα απίστευτα που συνέβησαν τούτες τις ημέρες. Για το δάσος του Καϊάφα, που απλωνόταν κατά μήκος της παραλίας και γύρω απ' τη λίμνη, σχηματίζοντας ένα τοπίο απαραμιλλης ομορφιάς, που τα παιδιά μας θα το γνωρίσουν μόνο μέσα από φωτογραφίες. Για το φαράγγι του ποταμού της Νέδας, φυσικό σύνορο Ηλείας και Μεσσηνίας, με δάση δρυός και πλατάνια, που υπέστη ζημιές σε μεγάλο τμήμα του. Για το πευκοδάσος του Πηλίου, για την Πάρνηθα, για την τεράστια καταστροφή του πανέμορφου δάσους του Γράμμου και για τόσα άλλα που, ειδικά όταν τα έχεις περιπατήσει και αγαπήσει, σφίγγεται η καρδιά σου όταν τα σκέψετεσαι.

Μετά θυμηθήκαμε την τελευταία φορά που βρεθήκαμε στο Πολύδροσο Λακωνίας ή καλύτερα στα Τσίτζινα. Ήμαστε ομάδα 28 πεζοπόρων και ιδιαίτερη εντύπωση μας είχε κάνει το γεγονός της μικρής εστίας φωτιάς που προκλήθηκε από κεραυνό και που την αντιμετωπίσαμε με επιτυχία, λίγο πάνω από το μοναστήρι των Αγίων Αναργύρων. Από τον Ισθμό κι ύστερα, ο καθένας μας μαζεύτηκε στις σκέψεις του.

- Η φωτιά στον Πάρνωνα καίει για έβδομη ημέρα χωρίς να ελέγχεται και στο ραδιόφωνο άκουσα πως κινείται προς τα Τσίτζινα, λέει ο Λεωνίδας που, όπως και οι περισσότεροι από εμάς, είχε βρεθεί αρκετές φορές στο υπέροχο αυτό χωριό της Λακωνίας και είχε περιπατήσει στα μονοπάτια του "θεϊκού" δάσους του δυτικού Πάρνωνα.

Δίπλα μου πέρασε μια ψηλή κοπέλα με μια μαύρη μπλούζα που στην πλάτη έγραφε: "Τί περιμένεις; Να πάρει φωτιά ο καναπές σου για να σηκωθείς"; Άρχισα να νιώθω τύψεις. Η πυρκαγιά της Πάρνηθας ξύπνησε εφιαλτικά μέσα μου.

Τα Τσίτζινα είναι απ' τα μέρη που αν και δεν έχω κανένα δεσμό καταγωγής, τα' χω μεσ' στην καρδιά μου. Θέλεις οι διηγήσεις του πατέρα μου από τις εκδρομές της δεκαετίας του '60... Θέλεις οι αφηγήσεις των βιωμάτων του πρώτου δασάρχη Βαμβακούς, του **Λουκά Πανέτσου**, πατέρα του κολλητού μου φίλου Κώστα... Θέλεις η ξεχωριστή γνωριμία μου με το γεμάτο ρομαντισμό, αγάπη και ενδιαφέρον για τον τόπο του, το δάσκαλο **Γιάννη Σπυρίδη**... Θέλεις η **"Αποστολή στα Τσίτζινα"** του 42ου τεύχους του Ελληνικού Πανοράματος με το κείμενο του Θεόφιλου και τις φωτογραφίες της Άννας... Θέλεις ο ξενώνας **"Σχολαρχείο"** του **Αντώνη Παπανικολάου**... Όλες αυτές οι αιτίες με έκαναν να καταγράψω στο σκληρό δίσκο της μνήμης μου τα Τσίτζινα σαν έναν από τους

Η βιβλική μορφή του αγαπητού Γιάννη Σπυρίδη ήρθε ζωντανά στη μνήμη μου σαν να 'ταν χθες όταν πριν μερικά χρόνια τον γνώρισα στην ταβέρνα της Μάντως.

Αγαπητός σε όλους, με την κατάλευκη γενειάδα του, ντυμένος πάντα στα κόκκινα, ζωντανή ιστορία ολόκληρης της περιοχής, πάντα πρόθυμος να σου δείξει και να σου γνωρίσει κάθε γωνία της πανέμορφης ιδιαίτερης πατρίδας του. Δάσκαλος από τα πέτρινα χρόνια μέχρι τη συνταξιοδότησή του, όργωσε τα σχολεία της Δυτικής Μακεδονίας, διδάσκοντας όχι μόνο γράμματα αλλά κυρίως αξίες της ζωής. Κι όταν γύρισε μετά από χρόνια, για να ξεκουραστεί στον τόπο του, βάλθηκε να τον ομορφύνει και να τον αναδείξει, κάνοντας σήμανση στα μονοπάτια, δημιουργώντας φυτώρια δρυπώδη κέδρου, και σεγκόγιας, μπολιάζοντας αγριοτριανταφυλλίες και κάνοντας ό,τι πιο όμορφο βάλει ο νους σου σ' ένα δάσος που το 'χε καλύτερα και από το πάντα νοικοκυρεμένο σπιτικό του. Ο μπαρμπα-Γιάννης έφυγε από τον οικολογικό παράδεισο του Πάρνωνα για τον άλλον παράδεισο πριν κοντά δυο χρόνια, αφήνοντας σ' όλους εμάς που τον γνωρίσαμε την πιο απλή μα και σοφή σκέψη: "Πρώτα πρέπει να γνωρίσεις ένα δάσος. Γνωρίζοντάς το αρχίζεις να το αγαπάς, κι αγαπώντας το μαθαίνεις τον τρόπο για να το προστατεύεις".

Τώρα που γίνεται πολύς λόγος για τη δασοπροστασία σκέφτομαι πως αυτές οι δυο γραμμές είναι το ουσιαστικό περιεχόμενο για την εκπαίδευση και τη συνειδητοποίηση της υψηλής αποστολής του δασοφύλακα.

Στην επόμενη στροφή μετά την έξιδο της σήραγγας του Αρτεμησίου, ένα τεράστιο σταχτοκίτρινο σύννεφο από τη μεριά του Πάρνωνα σκιάζει ολόκληρη τη διαδρομή μέχρι κάτω από την Τρίπολη στο δρόμο για τη Σπάρτη. Στο ύψος της Σελλασίας, ο ήλιος που πάει να κρυφτεί πίσω από τον Ταϋγετο, ρίχνει το τελευταίο φως του πάνω στο σκούρο σύννεφο της πυρκαγιάς και το κάνει να φλέγεται.

Καταλαβαίνουμε ότι η φωτιά που καίει σε ολόκληρο τον νοτιοδυτικό Πάρνωνα είναι γιγαντιαία. Ανεβαίνοντας τις στροφές στα Βέροια, χρησιμοποιούμε τους υαλοκαθαριστήρες γιατί οι στάχτες έρχονται πάνω μας, με το ελαφρύ καυτό νοτιοανατολικό αεράκι που φυσάει. Από τη θέση της φωτιάς, που είναι νότια των Τσίτζινων, καταλαβαίνουμε πως υπάρχει κίνδυνος ακόμα και για το χωριό. Στη διασταύρωση για το μοναστήρι των Αγίων Αναργύρων βλέπουμε κάποια κίνηση πυροσβεστικών και λίγο πιο κάτω το πλήρωμα του περιπολικού μας ειδοποιεί ότι στο χωριό έχει δοθεί εντολή εκκένωσης. Σε λίγη ώρα τα Τσίτζινα μας υποδέχονται φωτισμένα, σαν σε γιορτή.

Στο παλιό πέτρινο σχολείο του χωριού, που τώρα λειτουργεί ο ξενώνας "Σχολαρχείο", επικρατούν συνθήκες βιαστικής μετακόμισης. Υπολογιστές μεταφέρονται στο αυτοκίνητο, τραπέζια, πολυθρόνες και στρώματα είναι στοιβαγμένα στη μέση της μεγάλης πλατείας με τα θεόρατα πλατάνια.

- Ο Αντώνης είναι με τους άλλους στον Άι-Λια και σας περιμένουν εκεί, λέει η Μαρία, η γυναίκα του Αντώνη Παπανικολάου, του ανθρώπου που με τη δημιουργία του Σχολαρχείου έδωσε ζωή στα Τσίτζινα όλους τους μήνες του χρόνου.

Βγαίνοντας απ' το χωριό, περνάμε μπροστά από το σταθμό της Δασικής Υπηρεσίας όπου βρίσκονται τρία μεγάλα πυροσβεστικά με καμιά δεκαριά πυροσβέστες για την προστασία του χωριού. Τους προσπερνάμε κι ακολουθούμε τον ασφαλτόδρομο προς τους Αγριάνους. Σε απόσταση 2 χλμ. από τα Τσίτζινα αφήνουμε το αυτοκίνητο στην αρχή του καρόδρομου και σε λίγα λεπτά ακολουθώντας τα μικρά τρακτέρ με τα βυτία που πηγαίνονται, φθάνουμε στο ξωκκλήσι του Άι Λιά. Η ώρα είναι 10 το βράδυ. Ο αέρας έχει πέσει τελείως. Η φωτιά, έρποντας, καίει θάμνους, πουρνάρια, κέδρα, πεύκα και έλατα με πολύ μικρή ταχύτητα. Φωνές ακούγονται, ανθρώπινες φιγούρες κινούνται δίπλα στις φλόγες σκάβοντας και φυαρίζοντας φρέσκο χώμα για την ανάσκεψη της φωτιάς και για τη δημιουργία μικρής αντιπυρικής ζώνης για να περάσουν οι σωλήνες του νερού. Λιγοστές οι ποσότητες του νερού των μικρών βυτίων, δεν δίνουν τη δυνατότητα αποτελεσματικής δράσης. Η απουσία των πυροσβεστών εμφανέστατη. Οι εθελοντές από τη Σπάρτη, την Τρίπολη και την Αθήνα μαζί με τους ντόπιους από τα γειτονικά χωριά, δίνουν τη μάχη της φωτιάς, με τον Αντώνη να έχει το γενικό πρόσταγμα.

Σπαρτιάτης στην καταγωγή ο Αντώνης με σπουδές τεχνολόγου ακτινολόγου, ύστερα από το ανελέγητο τρέξιμο στο στίβο της ζωής και μετά από μακρά θητεία στους Γιατρούς του Κόσμου, έριξε άγκυρα στα Τσίτζινα, τον τόπο που τον μάγεψε και τον κέρδισε οριστικά. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, μαζί με τη Μαρία, που δουλεύει ως ψυχολόγος στη Σπάρτη, μετέτρεψαν το μικρό πέτρινο σχολείο του χωριού σε έναν από τους ομορφότερους ξενώνες του Μωριά.

Μετά από 4ωρο ύπνο, με τα ρούχα, στα στρώματα και τους καναπέδες του ξενώνα, η καμπάνα της Πλαναγίας μας ξυπνάει στις 6 το πρωί. Ξαναβρισκόμαστε στον ίδιο τόπο με πολύ περισσότερο νερό και 350μ. σωλήνες για πολύ μεγαλύτερη ακτίνα δράσης. Φτυάρια, αξίνες, ψεκαστήρες και πολλά μέτρα λάστικων μεταφέρονται στο ύψωμα πάνω από τον Άι Λιά. Ολόκληρη τη μέρα σβήνουμε θάμνους, κορμούς, κλαδιά και ρίζες, χωρίς

σταματημό. Με λύπη μας διαπιστώνουμε ότι οι από αέρος επιχειρήσεις με αεροπλάνα και ελικόπτερα σταματούν λίγο πριν το μεσημέρι. Είναι αλήθεια πως η χαρά που νιώθει κανείς σβήνοντας δέντρα, είναι απερίγραπτη. Όταν βλέπεις πως οι κόποι σου δεν πάνε χαμένοι, ειδικά όταν σώζεις και καμιά φουκαριάρα χελώνα που εκ των πραγμάτων δεν πρόλαβε να “το βάλει στα πόδια”, η κούραση εξαφανίζεται και με νέες δυνάμεις ρίχνεσαι ξανά στη φωτιά. Αυτό κράτησε σχεδόν όλη την Παρασκευή ενώ το απόγευμα, λόγω του ανέμου, που δυνάμωσε απειλητικά, οι ενέργειές μας περιορίστηκαν στο ελάχιστο.

Οι αναζωπυρώσεις κατά τη διάρκεια της νύχτας φούντωσαν τα τρία μεγάλα μέτωπα και η λάμψη της φωτιάς κοκκίνισε τα σύννεφα του καπνού που είκαν καθίσει στις γύρω ρεματιές.

Το Σάββατο στο ίδιο πάντα γνώριμο δάσος, στα νοτιοανατολικά του χωριού, παλεύαμε με τη φωτιά μέχρι τις 12 το μεσημέρι, όταν ο μοναδικός βαθμοφόρος πυροσβέστης, που βρέθηκε ανάμεσά μας, διαπίστωσε πως καταναλώναμε πολύ νερό κι έτσι... νεράκι τέλος.

Η εμμονή του Αντώνη για καλό, μέχρι μουλιάσματος, σβήσιμο στην περιοχή πάνω από το φωλιασμένο στο βράχο Άι Γιάννη, είναι νομίζω η αιτία που δεν δημιουργήθηκε καμία αναζωπύρωση, με αποτέλεσμα και το συγκεκριμένο πανέμορφο δάσος να σωθεί αλλά και τα Τσίτζινα να μην κινδυνεύσουν από τους δυνατούς νοτιάδες των επόμενων ημερών.

Η ημέρα μας πέρασε με κόψιμο δένδρων για δημιουργία ζώνης, σβήσιμο μικροεστιών και με περιπολίες γύρω από το χωριό. Πού και πού κάνα ελικόπτερο έκανε την εμφάνισή του. Μια μικρή ομάδα εθελοντών, ντόπιων και εποχιακών δασοφυλάκων είχαν εγκλωβιστεί κοντά στο γήπεδο και μεταφέρθηκαν με ελικόπτερο Scorpiον στη Σπάρτη. Το σούρουπο οι εστίες είχαν φουντώσει από παντού και οι φλόγες τρώγανε με καταπληκτική ταχύτητα τις γύρω δασωμένες βουνοπλαγιές μέχρι τη Γόγγαινα, την περιοχή των Αγίων Αναργύρων και την κορυφή της Σταματήρας.

Κι εκεί που είχαμε πια απογοητευθεί από την απουσία των επίγειων μέσων πυρόσβεσης, μαθαίνουμε πως ο αρμόδιος υπουργός δήλωσε στην τηλεό-

ραση πως οι φωτιές έχουν ελεγχθεί πλήρως, σε ολόκληρη την Πελοπόννησο.

Δεν πέρασε πολύ ώρα και ο δρόμος από τα Βέροια γέμισε με λεωφορεία γεμάτα διμοιρίες των ΕΜΑΚ, γάλλους δασοκομάτος, δεκάδες πυροσβέστες και πυροσβεστικά οχήματα παντός τύπου. Το κράτος, με εξαίρεση τους ανθρώπους της Δασικής Υπηρεσίας, που βρίσκονταν μέρα και νύχτα στο πόδι, είχε κάνει επιτέλους την εμφάνισή του στον ξεχασμένο Πάρνωνα.

Η νύχτα έχει πέσει. Το χωριό πάντα υπό καθεστώς εκκένωσης. Οι διμοιρίες των ΕΜΑΚ με τα παιδιά της Ελληνικής Ομάδας Διάσωσης της Σπάρτης, και οι εθελοντές από την Καλλονή, τη Βαμβακού, τα Βρέσθενα, τα Βέροια, τα Χρύσαφα, την Καλλιθέα και τη βόρεια Κυνουρία, παλεύουν απέναντι, στην περιοχή του Πευκιά. Οι γάλλοι δασοκομάτος με πυροσβέστες επιχειρούν πάνω από το μοναστήρι. Η αισιοδοξία επιστρέφει κι εμείς, οι πρωτευουσιάνοι, καθόμαστε αποκαμωμένοι στην πλατεία με τα πλατάνια, βλέποντας με χαρά τις φωτιές να σβήνουν η μία μετά την άλλη με εντυπωσιακή ταχύτητα. Μια ευγενική φυσιογνωμία με διακριτικότητα αφήνει στο πεζούλι μια κατσαρόλα με μικαρόνια, ένα ταψί με σουβλάκια κι άσπρο κρασί. Όλες αυτές τις ημέρες, πέρα απ' τις κουβέντες της φωτιάς, δεν είχαμε ανταλλάξει ούτε καν ένα χαιρετισμό. Ανθρωποι της πόλης, βρέθηκαμε εδώ στην καρδιά του Πάρνωνα, σε μια μικρή αλλά σημαντική πράξη χρέους προς το δάσος και τη φύση, αφήνοντας πίσω δουλειές, υποχρεώσεις και διασκεδάσεις.

Ο Λουκάς επιχειρηματίας, ο Λεωνίδας τραπεζικός, η Ροδούλα και ο Λάμπτρος ιδιωτικοί υπάλληλοι, η Ιφιγένεια διαφημίστρια, ο Παναγιώτης σύμβουλος επενδύσεων, ο Μαρίνος ψυχολόγος, ο Θάνος, με το διεισδυτικό βλέμμα, ψυχίατρος - ψυχαναλυτής, η Ελένη, η Βαρβάρα και ο Σπύρος φοιτητές, η παρέα των μελισσοκόμων, η παρέα των εντουράδων, που ενώ πήγαιναν για διακοπές στην Ήπειρο άλλαζαν πορεία προς τα εδώ και πέντε - έξι άλλοι που την “κάνανε” νωρίς και δεν πρόλαβαν το δείπνο.

Μιλάμε... για τι άλλο... για το περιβάλλον, για τον Πάρνωνα, για τις πυρκαγιές και τις αιτίες τους.

Ο σύντομος ύπνος του σαββατόβραδου πέρασε με

[Το Σάββατο στο ίδιο πάντα γνώριμο δάσος, στα νοτιοανατολικά του χωριού, παλεύαμε με τη φωτιά μέχρι τις 12 το μεσημέρι, όταν ο μοναδικός βαθμοφόρος πυροσβέστης, που βρέθηκε ανάμεσά μας, διαπίστωσε πως καταναλώναμε πολύ νερό κι έτσι... νεράκι τέλος. Η εμμονή του Αντώνη για καλό, μέχρι

ελπιδοφόρα όνειρα και το ξημέρωμα της Κυριακής ο ουρανός γέμισε από Canadair, ρώσικα, Scorpions και Ericsson.

Οι εναέριες ρίψεις νερού περιορίζουν πολύ όλα τα μέτωπα και μας γεμίζουν ελπίδες.

Όμως εκεί, κοντά στο μεσημέρι, ένας πολύ δυνατός νοτιάς, φουντώνει τις μισοπεθαμένες εστίες και ο ουρανός σκοτεινάζει από τεράστια σύννεφα καπνού. Τα αεροπλάνα αραιώνουν. Φλόγες, ύψους 30 μέτρων, τυλίγουν πανύψηλα μαύρα πεύκα και έλατα ήλικιας άνω των 50 χρόνων. Κόλαση παντού. Το μονοπάτι τις Γόγγαινας με του "Διαμαντή τη Ράχη" και την τοποθεσία "Νοκού Λάκες" μια απ' τις ομορφότερες πεζοποιικές διαδρομές της Ελλάδας, παραδίδεται στις φλόγες. Ανήμποροι για οποιαδήποτε δράση μ' αυτό το δυνατό άνεμο, παρακολουθούμε με οργή και δέος το τεράστιο μέτωπο, παρέα με μερικούς ντόπιους και τους συντονιστές της πυροσβεστικής και της δασικής, στον ασφαλτόδρομο λίγο έξω απ' το χωριό.

Το κινητό χτυπάει και η βροντώδης φωνή του 90χρονου, πρώτου δασάρχη Πάρνωνα, **Λουκά Πανέτσου**, ακούγεται με αγωνία.

Ένας κόμπος ανεβαίνει στο λαιμό μου. Νιώθω αγανακτισμένος μα και ντροπιασμένος. Πύρινοι χειμάρροι πέφτουν στο Τσιτζινιώτικο Ρέμα, σ' αυτόν τον επίγειο παράδεισο και μέσα σε δυο λεπτά μαυρίζουν το ομορφότερο χαμόγελο της Φύσης. Λυγίζω κι απομακρύνομαι μέσα σε βροχή από στάχτες. Οι φλόγες σκαρφαλώνουν με ταχύτητα στην πλαγιά και, περνώντας ανενόχλητες το δρόμο, ξεχύνονται για τα υψώματα.

Περπατάμε γρήγορα, τρέχοντας σχεδόν, για το χωριό.

Όλα χάθηκαν, μονολογεί με σπασμένη φωνή ο Γρηγόρης.

Το σκοτάδι πέφτει πριν την ώρα του. Γύρω μου δένδρα νεκρά, με απλωμένα τα γυμνά κλαδιά τους, επαίτες μοιάζουνε, του οίκου.

Λίγο παρακάτω καμιά δεκαριά πυροσβέστες μαζί με λίγους εθελοντές πασχίζουν μέσα στα καμένα. Μπορεί όλες τις ημέρες που δεν τους βλέπαμε να τους είχαμε κακιώσει, όμως, αν το καλοσκεφτούμε, άλλοι είναι οι υπαίτιοι και όχι αυτοί, που δεν πάνε ούτε δύο μέρες που θρηνήσανε τον 14ο νεκρό

συνάδελφό τους.

'Εξει βραδιάσει για τα καλά. Στο χωριό δεν υπάρχει ούτε ηλεκτρικό, ούτε νερό. Κάτι φανάρια φέγγουν εδώ κι εκεί. Μπαίνω στον ξενώνα. Οι πόρτες και τα παράθυρα ορθάνοιχτα. Η κάπνα μου πνίγει το λαιμό.

Γεια χαρά... Θα τα ξαναπούμε στις πλημμύρες, ακούγεται το μαύρο χιούμορ του Θάνου. Τα παιδιά με τις μηχανές φύγανε. Η Μαρία δεν άντεξε κι έψυγε για τη Σπάρτη. Έχουμε αραιώσει πολύ.

Αναποφάσιστος, μαζεύω τα μαυρισμένα ρούχα μου, κρεμάω τη λερωμένη μάσκα σε ένα άδειο κλουβί και, με το σακίδιο στον ώμο, ανηφορίζω με αβέβαια βήματα τα σκαλιά για το δρόμο. Μέσα μου αισθάνομαι φουρτούνα.

Δεν βλέπω το τζιπ του Αντώνη και καταλαβαίνω πως ο φίλος δεν τα'χει παρατήσει και παλεύει ακόμα, κοντά 12 τα μεσάνυχτα, κάπου μέσα στα κάρβουνα.

Πάει να δροσίσει... Καθισμένοι πάνω στην άσφαλτο, με το Λεωνίδα και τον Ψηλό, τον Πλαναγιώτη τον αντικριστή, κοιτάμε τα άστρα που λαμπυρίζουν. Μία ζεστή χειραψία και σε λίγο χωρίζουμε, παίρνοντας τον κάτω δρόμο για τη Σπάρτη.

Περνάω το καμμένο χωριό, τους Αγριάνους, την έρημη αυτή την ώρα Χρύσαφα και μέσα από το καρβουνιασμένο τοπίο φθάνω στη διασταύρωση της Σπάρτης. Με τη μυρωδιά του καμένου, διάχυτη στο αυτοκίνητο, κοντά στις δύο το πρώι της Δευτέρας, βρίσκομαι στα διόδια της Τρίπολης. Μειώνω ταχύτητα και λίγο παρακάτω κάνω αναστροφή για πίσω. Γρήγορα όμως συνέρχομαι, βλέπεις σε έξι ώρες πρέπει να είμαι στο γραφείο, και συνεχίζω για την Αθήνα. Στον Ισθμό η άσφαλτος είναι βρεγμένη. Ένα δροσερό βοριαδάκι φυσάει μέσα μου. Δαγκώνομαι και συνεχίζω, ενώ στα χείλη μου έρχονται τα λόγια του Σαββόπουλου από το τραγούδι που αγαπάω...

Εμείς, του '60 οι εκδρομείς
απόμακροι εξ αρχής
εκτός παραδομένου κόσμου,
εμείς ανήλικοι διαρκώς
μα κι απ' το καθεστώς
αρμόλυντοι ευτυχώς.

μουλιάσματος, σβήσιμο στην περιοχή πάνω από το φωλιασμένο στο βράχο Άι Γιάννη, είναι νομίζω η αιτία που δεν δημιουργήθηκε καμία αναζωπύρωση, με αποτέλεσμα και το συγκεκριμένο πανέμορφο δάσος να σωθεί αλλά και τα Τσίτινα να μην κινδυνεύσουν από τους δυνατούς νοτιάδες των επόμενων ημερών.

Λουκάς Πανέτσος Ο πρώτος Δασάρχης του Πάρνωνα

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΡΟΚΩΣΤΑΣ

Όταν κουβεντιάζεις με το Λουκά Πανέτσο, είναι σαν να απολαμβάνεις δροσερό βουνίσιο αεράκι, καθισμένος σε πηγή κάτω από ελάτια.
Ψηλός, νευρώδης, με αποφασιστικές κινήσεις και καθαρό βλέμμα, απόλυτος γνώστης των θεμάτων και της ζωής του δάσους, έχει να επιδείξει, αν και δεν είναι του χαρακτήρα του, μια πολυποίκιλη και εξαιρετικά σημαντική διαδρομή στα 90 χρόνια της ζωής του.

Γεννήθηκε το 1917 στο χωριό Τυμφροστός, στις πλαγιές του Βελουχιού. Από μικρό παιδί ανέπνευε τον αέρα, αλλά και την πνοή του δάσους. Μια σχέση που γρήγορα τον οδήγησε στο να επιλέξει σπουδές, που αντικείμενο και επιστημονικό πεδίο είχαν την γνώση των λειτουργιών αλλά και την προστασία του δάσους.

Αν θελήσουμε να γράψουμε το βιογραφικό του Λουκά Πανέτσου, ίσως χρειασθεί πολύ περισσότερος χώρος από τον προβλεπόμενο, ώστε να χωρέσουν εκεί, βιώματα, αγώνες, κάτεργα, σπουδές και οικογενειακές ρίζες.

Πολέμησε το 1940 στη Μονάδα Μεραρχίας Ιππικού. Κατά τη διάρκεια της Κατοχής, φοιτητής στη Δασολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, συνελήφθη από τους Γερμανούς, λόγω της αντιστασιακής του δράσης και οδηγήθηκε στο στρατόπεδο του Βραδεμβούργου στη Γερμανία, απ' όπου απελευθερώθηκε με τη λήξη του πολέμου.

Έδωσε πτυχιακές εξετάσεις, έλαβε το πτυχίο του και ορκίστηκε στις 24-3-1946. Έκτοτε, υπηρέτησε ως προϊστάμενος Δασάρχης στα Δασαρχεία Καρδίτσας, Φουρνών Ευρυτανίας. Κατά τα έτη 1955 έως 1963 υπηρέτησε στα Δασαρχεία Σπάρτης και Πάρνωνα. Το έτος 1963 μετατέθηκε στο Υπουργείο Γεωργίας, όπου υπηρέτησε ως Τμηματάρχης και Διευθυντής για δέκα χρόνια. Από το έτος 1972 έως το 1976 υπηρέτησε ως Επιθεωρητής Δασών Αττικής και Νήσων. Έκτοτε, υπηρέτησε ως Γενικός Επιθεωρητής Δασών έως το 1981, όπου και συνταξιοδοτήθηκε με τον τίτλο του Επίτιμου. Παντρεμένος με τη Ζωή Λαπατσάνη απέκτησαν τέσσερα παιδιά. Άνθρωπος του καθήκοντος, με πλήρη γνώση του Δασικού κόσμου, από τη γέννηση και τα χαρακτηριστικά του (κλίμα, έδαφος, πανίδα, χλωρίδα) έως τη συντήρηση και τη διαχείρισή του, συνδύασε την άριστη επιστημονική κατάρτιση με τη βαθειά αγάπη του για τη φύση.

Εργάστηκε πολλά χρόνια στη Δασική πολιτική, για την προστασία των δασών (φυσική ή τεχνητή διάσωση, αναδάσωση, πυροπροστασία, διευθέτηση κειμάρρων) αλλά και για την εκμετάλλευσή τους (υλοτομία, υδάτινοι πόροι, οδοποιία, δασικές μεταφορές) απασχολώντας το εργατικό δυναμικό της εκάστοτε περιοχής. Δημιουργήθηκαν έτσι πυρήνες απασχόλησης και διαρκούς προστασίας των δασών.

Σήμερα, ετών 90, συνεχίζει ν' ασχολείται με το δάσος. Μιλά για τα δένδρα και τα φυτά, σαν να αποτελούν μέλη της κοινωνίας μας.

... Η οξύα μετανάστευσε γιατί δεν την ευνοούσε το κλίμα.

... Η μικρή ελάτη για να μεγαλώσει θέλει την προστασία της μητέρας της ...

Δεν αρκείται στην φυτοπαθολογία ή την παρατήρηση. Στις πρόσφατες πυρκαγιές ήταν έτοιμος να τρέξει για πυρόσβεση.

Ανθρώπους χρειάζομαι και δυο εργαλεία για να κάνω αντίπυρα ...

Δασοπροστασία

Είναι αντικείμενο της Δασικής Υπηρεσίας, διότι οι επιστήμονες δασολόγοι διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο, την κατάσβεση των πυρκαγιών στα δάση που συμπράττουν πολλοί συντελεστές, όπως, η θερμοκρασία, η καύσιμος ύλη, η ένταση και η κατεύθυνση του ανέμου και η προσπέλαση των δασών από τους τοπικούς δασικούς παράγοντες. Κατά τη διδασκαλία της δασοπυρόσβεσης οι επιστήμες αυτές αναλύονται σε λεπτομέρειες και αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση. Αντίθετα το προσωπικό της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας είναι εξειδικευμένο σε αστική - βιομηχανική πυρόσβεση και γενικά του χώρου που διαμένουν οι άνθρωποι. Αντίθετα με τη δασοπυρόσβεση δεν έχουν ουδεμία απολύτως γνώση. Γρόκειται περί ατόμων άσχετων με τον οργανισμό του δάσους, των δασικών επιφανειών και των καλυπτομένων γεωργικών επιφανειών. Αυτονότητο λοιπόν είναι ότι η δασοπυρόσβεση είναι έργο της Δασικής Υπηρεσίας.

Ας σημειωθεί ότι οι καμένες εκτάσεις του τελευταίου χρόνου ισοδυναμούν με αυτές των είκοσι τελευταίων χρόνων που την ευθύνη είχε η Δασική Υπηρεσία.

ε

Και ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΟΥ ΔΑΣΟΥΣ

του Λουκά Πανέτσου

Το δάσος της πεύκης αναγεννάται δια της φυσικής οδού από τον πρώτο κιόλας χρόνο. Δεν πρέπει να επιδράσουν δυσμενείς παράγοντες που αναστέλλουν τη φυσική αναγέννηση, όπως:

- 1) παράνομη βοσκή και
- 2) έκπλυση του εδάφους κι αυτό αποφεύγεται αν γίνουν σχετικά έργα ορεινής υδρονομικής όπως, ξύλινα πλέγματα με ελαφρά εναπόθεση φερτών υλικών.

Θα πρέπει τα καμένα ιστάμενα δένδρα να παραμένουν διότι ωφελούν τη φυσική αναγέννηση με τη σκιά που δημιουργούν με τον ιστάμενο κορμό τους.

Το πιο αποτελεσματικό βοήθημα στη φυσική αναγέννηση είναι η σπορά του κριθαριού, ιδιαίτερα στις ισχυρά επικλινείς θέσεις.

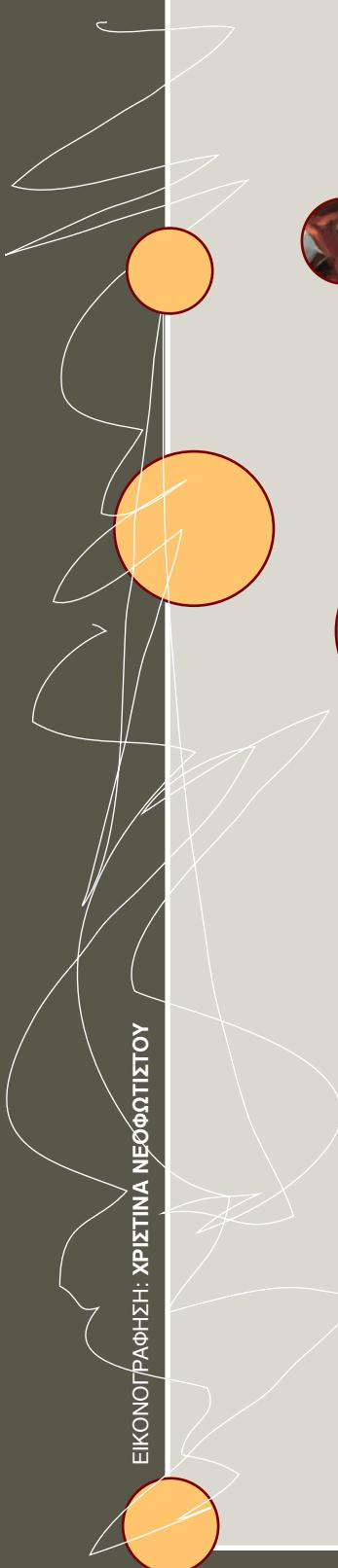
Δεν θα πρέπει να γίνεται έντονη κυκλοφορία εργατών και πεζοπόρων εντός του καμένου δάσους, γιατί διαταράσσεται η επιφανειακή συνοχή του εδάφους.

Αναφορικά με τα αειφύλλα - πλατύφυλλα και τα φυλλοβόλα, όπως η κουμαριά, το πουρνάρι και γενικά όλοι οι θάμνοι, καθώς και τα δάση δρυός, πλατάνων, οξυάς, γάμβρου κλπ. αναγεννώνται από τον πρώτο χρόνο δια των πρεμνοβλαστημάτων και ριζοβλαστημάτων, δηλαδή από τα βλαστάρια που βγαίνουν από τις ρίζες και από το κάτω μέρος του καμένου κορμού.

Η ελάτη αναγεννάται δια της φυσικής οδού, μετά από πολλές προϋποθέσεις που απαιτούν πάρα πολύ χρόνο. Γενικά το είδος αυτό αναγεννάται μόνο με την προστασία του μητρικού δένδρου και η αναγέννηση αρχίζει από τη σκιά του μητρικού δένδρου την οποία το αρτίφυτρο (νεαρό δενδράκι μέχρι τριών ετών) έχει ανάγκη κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του και ειδικότερα μέχρι του 10ου έτους της ηλικίας του που έχει ύψος μέχρι 1 μέτρο. Αρκεί να σημειωθεί ότι σε ηλικία 3 έως 4 ετών, έχει ύψος 5 έως 10 εκατοστά.

Η τεχνητή αναγέννηση γίνεται με φυτάρια, που αναπτύσσονται σε δασικά φυτώρια ηλικίας 3 ετών, αλλά και σε επιμήκη διάκενα δάσους τα οποία δημιουργούν πλάγια σκιά από τα μητρικά δένδρα.

Σε ανοικτή καμένη μεγάλη επιφάνεια είναι σχεδόν αδύνατη η φυσική αναγέννηση και η τεχνητή με ιδιαίτερη δυσκολία διότι απαιτεί μητρική προστασία (σκιά).

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΡΙΒΙΖΑ Ο ΠΥΡΙΝΟΣ ΔΡΑΚΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΙΑ ΔΑΣΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κάπου μακριά, πέρα από τα' απόσκια τα βουνά, πέρα από τη δάλασσα της δλίψης και τους στοιχειωμένους βάλτους, απλώνεται μια ζοφερή έρημος. Ψυχή δεν ζει εκεί. Πουλί δεν κελαηδεί. Λουλούδι δεν ανδρζει. Οι νομάδες που διασχίζουν καμιά φορά, αυτή την δίσεχτη ερημιά, αν και κανείς δεν τους πολυπιστεύει λένε ότι κάποτε βρίσκοταν εκεί μια άμορφη πόλη. Κι αυτή είναι η ιστορία της...

Ο ΜΑΝΤΑΦΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΣΕΧΤΑ ΜΑΝΤΑ

Ζούσε τα χρόνια τα παλιά ένας πύρινος δράκος με καυτή ανάσα και φλογισμένες γλώσσες. Απ' όπου περνούσε σκορπούσε το χαλασμό. Κατάπινε δάμνους και δέντρα, αφάνιζε ζώα και πουλιά, δεν άφηνε τίποτε όρδιο στο διάβα του. Φρίκη μόνο και τέφρα.

Ήταν και μια μικρή πόλη με τρία δροσερά δάση, το ένα ομορφότερο από το άλλο. Ένα δάσος με ασημόλευκες λεύκες και ελάφια, ένα δάσος με πασχαλιές και πασχαλίτσες και ένα δάσος με βελανιδιές και γλυκόλαλα αηδόνια.

Ένας μανταφόρος έφερε ένα καλοκαιριάτικο πρωί τα δίσεχτα μαντάτα. Ο πύρινος δράκος είχε επιτεδεί σε μια γειτονική τους χώρα. Την είχε αφανίσει. Όπου να' vai θα φτανε και στα δικά τους μέρη.

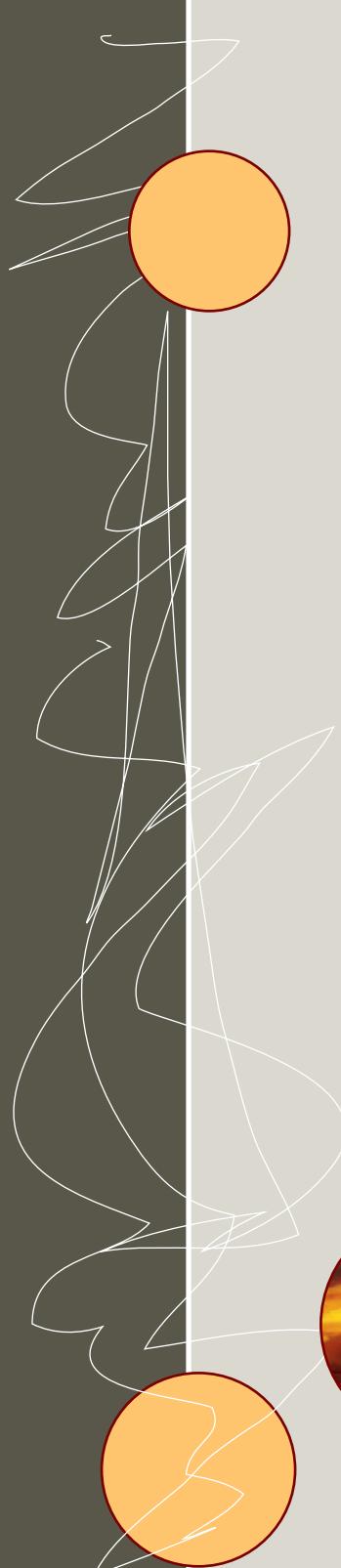
Αναστατωμένος ο άρχοντας του τόπου κάλεσε σε σύσκεψη τους εφτά προύχοντες της χώρας.

- Τι να κάνουμε για να γλυτώσουμε απ' τον χαμό;
- Κάτι δραστικό!
- Άλλα τι;

Το σκέφτηκαν, το ξανασκέφτηκαν κι αποφάσισαν να κτίσουνε γύρω από τη χώρα ένα τοίχος πυρίμαχο, απόρδητο με μια μόνο πύλη. Και ψηλά πάνω από την πύλη άγρυπνοι βιγλάτορες δα φυλούσαν με βάρδιες σκοπιά μέρα και νύχτα. Μόλις έβλεπαν τον πύρινο δράκο να ζυγώνει, να έσπευδαν και να σφάλιζαν ερμητικά την πύλη.

Έτσι κι έγινε. Το απόρδητο τοίχος κτίστηκε. Και ψηλά πάνω από την πύλη, άγρυπνοι βιγλάτορες κρατούσαν με βάρδιες σκοπιά, μέρα και νύχτα, και μέρα.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΝΕΡΑΪΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΔΑΣΟΣ

Σε μερικές μέρες έφτασε ο πύρινος δράκος, χίμηξε μανιασμένος αλλά τον πήρε είδηση από ψηλά ο βιγλάτορας και προτού προλάβει να πλησιάσει, σφράγισε ερμητικά την πύλη.

Βρυχήθηκε χολωμένο το τέρας και ξέρασε εφτά φορές εφτά πυρωμένες φλόγες.

- Θαρρούν διτι μπορούν να φυλαχτούν, νομίζουν διτι δα μου γλυτώσουν! Γρύλισε. Που να ξέρουν δώμας τι τους περιμένει.

Μόλις νύχτωσε μεταμορφώθηκε σε πανέμορφη νεράιδα μ' ολοκόκκινο φόρεμα και χρυσαφία μαλλιά και γλίστρησε στ' όνειρο του βιγλάτορα που είχε βάρδια στην πύλη το επόμενο βράδυ. Τον πλησίασε μ' ανάλαφρο φτερωτό περπάτημα, χόρεψε για χάρη του, τον μέδυσε, τον αγκάλιασε, ψιδύρισε λόγια σαγηνευτικά στ' αυτί του.

- Θα σε περιμένω αύριο το βράδυ στο ξέφωτο του δάσους με τις ασημόβυσσες λεύκες και τα ελάφια.

- Έχω βάρδια στην πύλη αύριο!

Η νεράιδα άφησε το πυροκόκκινο φόρεμα να γλιστρήσει στους συντεφένιους της ώμους. Τα χείλη της ήταν άλικα, τα ζέπτεκα μαλλιά της χρυσαφένια, τριανταφυλλένιες οι ρώγες του αιφεγάδιαστου στήδους της.

- Δεν χάδηκε δα ο κόσμος αν λείψεις για λγό... Για να γευτείς το φιλί μου που είναι πιο γλυκό από το μέλι του λωτού και πιο μαυλιστικό από το πορφυρό σαφράνι... Για να αφεδείς στην φλογερή αγκαλιά μου και να χαρείς τον έρωτά μου...

Το άλλο βράδυ ο βιγλάτορας που δεν μπορούσε να βγάλει ούτε στιγμή από το νου του τη νεράιδα με την αγγελική θωριά που είχε ονειρευτεί τόσο ζωντανά, εγκατέλειψε το πόστο του ξελογιασμένος, έτρεξε με λαχτάρα και προσμονή στο μέρος που του είχε ορίσει. Αυτό περίμενε ο πύρινος δράκος που παραφυλούσε. Γλίστρησε απ' την αφύλαχτη πύλη, χύμηξε στο δάσος με τις ασημόλευκες λεύκες και τα πιτσιλωτά ελάφια ξέρασε ζανά και ζανά την καυτή ανάσα του, το έκανε στάχτη.

Πάνε οι λεύκες με τα ασημένια φύλλα, πάνε τα πιστιλωτά ελάφια, πάει και ο βιγλάτορας στην αγκαλιά της πύρινης λαίλαπτας. Οι δύσανοι της φωτιάς τον τύλιξαν ασφυκτικά, τον αφάνισαν στις χρυσές και πορφυρές τους φλόγες.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΑΣΟΣ

Την άλλη μέρα ο άρχοντας κάλεσε τους εφτά προύχοντες της χώρας σε σύσκεψη.

- Ο δράκος κατάφερε να διαβεί την πύλη και να κάψει το δάσος με

τις ασημδλευκες λεύκες και τα ελάφρια.

- Ο βιγλάτορας φταίει!
 - Εγκατέλειψε το πόστο του!
 - Ξέρετε τι σημαίνει αυτό; Ύψωσε τη φωνή του ο άρχοντας.
 - Τι;
- Ότι δεν μπορούμε να' χουμε την παραμικρή εμπιστοσύνη σε παρακατιανούς βιγλάτορες. Εσείς! Εσείς οι προύχοντες μα φυλάτε από δω και πέρα την απόρδητη πύλη! Ένας κάθε μέρα της βδομάδας!

Έτσι κι έγινε. Οι προύχοντες φυλούσαν ένας κάθε μέρα την απόρδητη πύλη. Άλλα η πείνα του πύρινου δράκου ήταν ακόρεστη και η πανουργία του αξεπέραστη. Πήρε τη μορφή πρωτομάστορα και γλίστρησε στο όνειρο του προύχοντα που το μέγαρο του υψώνονταν κοντά στο δάσος με τις πασχαλιές και τις πασχαλίτσες.

- Είσαι ο πιο πολυτάλαντος, ο πιο περισπούδαστος, ο πιο συνετός από τους προύχοντες της χώρας! Τον κολάκεψε.
- Το ξέρω! αποκρίθηκε εκείνος - Αυτό ακριβώς είμαι!
- Δεν αρκεί να ξέρεις. Πρέπει να το δείχνεις! Πρέπει να φαίνεται κιόλας!
- Τι δες να πεις; Δεν φαίνεται;
- Όχι όσο πρέπει. Το μέγαρό σου *as πούμε...*
- Τι έχει το μέγαρό μου;
- Δεν διαφέρει σε τίποτα από τα δικά τους μέγαρα. Εσένα όμως, ααα..., εσένα σου πρέπει ένα μέγαρο δέκα, εκατό, χίλιες φορές πιο μεγαλόπρεπο από τα δικά τους! Ένα μέγαρο αλαβάστρινο, τετράψηλο, αγεροφίλητο με αψιδωτά παράδυρα, σμαραγδένια περιστύλια, δολωτές στοές, ελικωτές κολώνες, περίτεχνες πύλες από πελεκητή γυαλόπετρα, μυστικές εξόδους και σάλες χορού στρωμένες με ροζ οπαλίνα, ένα μέγαρο που δμοιδ του δεν έχει ματαγγίνει!
- Μα πού να το χτίσω τέτοιο πελώριο μέγαρο. Δεν υπάρχει πουδενά στη χώρα μας τόσο μεγάλος χώρος...
- Υπάρχει όμως ένα δάσος. Το δάσος με τις πασχαλιές και τις πασχαλίτσες!

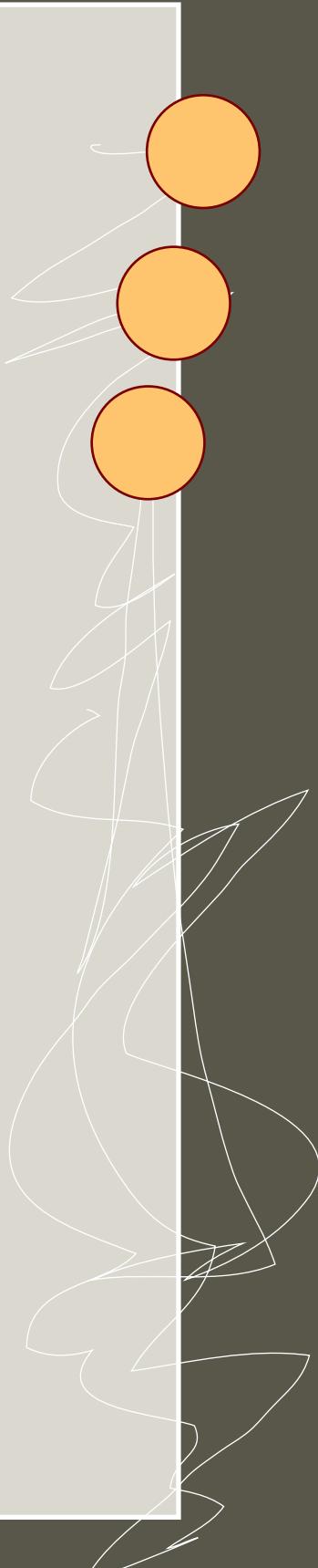
- Και τι σχέση έχει αυτό;
- Καδοριστική! Αν καεί το δάσος αυτό, *vai*, αν καεί, αν γίνει στάχτη, τότε μα έχεις όσο χώρο χρειάζεσαι και ακόμα παραπάνω!
- Δεν έχεις άδικο, πρωτομάστορα... Τι πρέπει να κάνω;
- Εύκολο. Όταν έρδει η σειρά της βάρδιάς σου, άφησε την πύλη ανοιχτή!

Θα δεις...

Έτσι και έγινε.

Το άλλο βράδυ ο προύχοντας άφησε την πύλη ανοιχτή, γύρισε στο μέγαρό του, και με μια χρυσαφένια κούπα κόκκινο κρασί στο χέρι, κοιτούσε από τον εξώστη το δάσος με τις πασχαλιές και τις πασχαλίτσες και οραματιζόταν το αλαβάστρινο μέγαρο που θα ορδωνόταν σε λίγο εκεί.

Το πύρινο δεριό που παραφυλούσε, γλίστρησε αδόρυβα απ' την

αφύλαχτη πύλη, χύμηξε στο δάσος με τις πασχαλιές και τις πασχαλίτσες, τίναξε τις εφτά του γλώσσες φριχτές και πολυσάλευτες, το έκανε άψε σβήσε στάχτη.

Πάνε οι πασχαλιές, πάνε οι πασχαλίτσες, πάει και ο προύχοντας με το μέγαρο του, τ' αφάνησε και αυτό με την καυτή ανάσα του.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΤΡΟΒΑΔΟΥΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΔΑΣΟΣ

Την άλλη μέρα ο άρχοντας κάλεσε ξανά τους προύχοντες της χώρας σε σύσκεψη.

- Χάσαμε το δάσος με τις πασχαλιές και τις πασχαλίτσες... ο δράκος κατάφερε να το κάψει και αυτό.
- Συμφορά που μας βρήκε!

- Τι πρέπει να κάνουμε;
- Δεν υπάρχει άλλη λύση! Έκρινε ο άρχοντας - Η πύλη θα κλείσει ερμητικά και θα μείνει εφτασφράγιστη από δω και πέρα ώσπου να περάσει το κακό...

- Μα το εμπόριο;
- Οι πραματευτές;
- Οι ταξιδιώτες;
- Μπροστά στο δανάσιμο κίνδυνο που μας απειλεί, άλλη λύση δεν μας μένει! Έχουμε άλλωστε αρκετές προμήθειες. Είπα και ελάλησα! Η πύλη θα μείνει τριπλοκλειδωμένη ώσπου να κουραστεί το αδηφάγο, αποφώλιο τέρας και να φύγει από αυτά τα μέρη...

Έτσι κι έγινε. Η πύλη σφραγίστηκε ερμητικά και κανείς δεν μπορούσε να μπει, ούτε να βγει από την πόλη.

Αλλά δεν άργησε να φουντώσει πάλι η πείνα του πύρινου δράκου κι αυτή την φορά ήταν πιο απαιτητική, πιο επιτακτική απ' όλες τις άλλες!

Χύμηξε, βρήκε την πύλη εφτασφράγιστη, μάνιαξε και λύσσαξε, αλλά δεν πτοήθηκε.

Πήρε μορφή τροβαδούρου και γλίστρησε στο όνειρο του άρχοντα.

- Θα δελες να κατακτήσεις τον κόσμο δόλο; τον ρώτησε.
- Θέλει και ρώτημα;
- Θα' δελες να γίνεις ο κυρίαρχος της οικουμένης και οι τροβαδούροι ν' αναπολούν να εξιστορούν και να υμνούν ασταμάτητα τα ανδραγαθήματά σου;
- Πολύ θα το' δελα γιατί το αξίζω!
- Μπορείς!
- Πώς;
- Με το ανίκητο σπαδί! Ένα σπαδί με ολόχρυση κόψη κι ένα ρουμπίνι στην λαβή που τίποτα απολύτως δεν του αντιστέκεται! Τον κάθε αντίπαλο νικάει! Όλους τους εχθρούς κατατροπώνει! Όποιος κατέχει το σπαδί αυτό, μπορεί να κατακτήσει, να υποτάξει, να εξουσιάζει τον κόσμο δόλο!
- Το δέλω! Μου ανήκει! Πού βρίσκεται! Σε προστάζω τροβαδούρε!

- Μίλα! Πού βρίσκεται το δαυμαστό σπαδί αυτό;
- Κρυμμένο βαδιά στην κουφάλα ενός δέντρου.
 - Και το δέντρο; Πού βρίσκεται το δέντρο;
 - Σ' ένα δάσος.
 - Ποιο δάσος;
 - Στο δάσος με τις βελανιδιές και τα γλυκόλαλα αηδόνια!
 - Πώς θα το βρώ...
 - Δύσκολο, πολύ δύσκολο αυτό..
 - Γιατί;
 - Είναι καλά κρυμμένο. Χρόνια και χρόνια μπορεί να ψάχνεις ώσπου να το βρεις. Αν δώρισ...
 - Αν, τι;
 - Αν δώρισ το δάσος καεί... τότε θα το βρεις αμέσως! Στη στιγμή! Το διαμάντι της λαβής του θα λάμπει και δ' αστράφτει σαν αστέρι ανάμεσα στις στάχτες και τα αποκαΐδια.
 - Τι πρέπει να κάνω;
 - Σήμερα το βράδυ, ξεσφράγισε και άφησε ανοιχτή την πύλη. Ορδάνοιχτη!

Έτσι και έγινε. Γλίστρησε τα μεσάνυχτα, ίδια σκιά με στις σκιές ο άρχοντας, ξεσφράγισε, άφησε ανοιχτή, ορδάνοιχτη άφησε την πύλη.

Χύμηξε μέσα διάπυρος ο δράκος, τύλιξε κι αγκάλιασε με χέρια μυριοδάχτυλα το δάσος με τις βελανιδιές και τα γλυκόλαλα αηδόνια, τύλιξε με τις λάβρες του γλώσσες τον άρχοντα που δεν έβλεπε την ώρα να κάνει δικό του το ανίκητο σπαδί, αλλά αυτή τη φορά δεν σταμάτησε εκεί το πορφυρόφτερο τέρας. Φτύνοντας σφηνιασμένο αστεραπές, σ' ένα εφιαλτικό χορό από ανταύγειες, σε ένα πανδαιμόνιο από τριζίματα, σπιδοβόλες αντιλάλους και οιμωγές, λαμπτάδιασε όλη η πόλη.

Και όταν δεν είχε μείνει τίποτα άλλο πια, παρά μόνο στάχτη και γκρίζα χόβολη, άφησε πίσω του την έρημη καμμένη χώρα κι άρχισε ν' αναζητά τα νέα του δύματα...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κάπου μακριά, πέρα από τ' απόσκια τα βουνά, πέρα από τη μάλασσα της μλίψης και τους στοιχειωμένους βάλτους, απλώνεται μια ζοφερή έρημος. Ψυχή δεν ζει εκεί. Πουλί δεν κελαηδεί. Λουλούδι δεν ανδίζει. Οι νομάδες που διασχίζουν καμιά φορά τη δίσεχτη εκείνη ερημιά, αν και κανείς δεν τους πολυπιστεύει, λένε ότι κάποτε εκεί βρισκόταν μια όμορφη πόλη.

Και αυτή ήταν η ιστορία της...

Αναδημοσιευθη από τον ΕΤ-Κ τεύχος 09 ως τη σήμανση γνώμης του κου Ταβέζ και της κας Νεοφωτιστου.